PÕHJA-PÄRNUMAA roheenergia vald

VALLA TEATAJA

Nr 4 (97) PÕHJA-PÄRNUMAA VALLA INFOLEHT APRILL 2026

Vallavolikogu avaldas esimehele umbusaldust

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Andres Metsoja (paremal) lõpetas oma töö volikogu esimehena haamrilöögiga, millega lõi puidust haamri aluse pooleks. Vasakul on volikogu aseesimees Peeter Reimann, kes juhib volikogu tööd kuni uue esimehe valimiseni.

Aprillikuu korralisel istungil avaldasid volikogu liikmed umbusaldust esimehele Andres Metsojale. Detsembri alguses kogunenud vallavolikogu kolmanda koosseisu esimehena sai Metsoja töötada napid neli ja pool kuud.

Märtsikuu volikogu istungil esitas volikogu liige Maarja Maranik (EKRE) opositsiooni poolt allkirjastatud umbusaldusavalduse, kus Metsojale heideti ette järjepidevat vigade mittetunnistamist, kehtiva õiguskorra eiramist ja omavolilist tegutsemist.

Opositsiooni liikmed heitsid volikogu esimehele ette pädevuse ületamist, sest ta lõi enda käskkirja alusel taastuvenergeetika töörühma ja selle juhtgrupi, mille eesmärgiks oli juhtida seda valdkonda Põhja-Pärnumaal.

Maranik pöördus justiits- ja digiministeeriumi poole saamaks selgust, kas Metsoja tegevus volikogu esimehena oli sellist töörühma luues korrektne. Umbusaldusavalduses tõi Maranik välja ministeeriumi vastuse, et sellise töörühma loomine väljub volikogu töö tehnilise ja korraldusliku toimimise raamidest ning et volikogu esimees on antud juhul ületanud enda pädevust. Ministeerium tõi oma vastuses välja ka asjaolu, et töörühma näol on sisuliselt tegemist volikogu komisjoniga, mille moodustamiseks pidanuks otsuse vastu võtma volikogu.

Volikogu istungite juhtimise osas heideti Metsojale ette seda, et mitmed muudatusettepanekud on jäänud käsitlemata ning et hääletamisele läinud eelnõud olid puudustega. Umbusalduse esitaja sõnul peab esimees tundma volikogu töökorda ning seda ka järgima.

Esimehele heideti ette ka seda, et viimase ettepanekul sõlmis vallavalitsus käsundusleppingu Kaie Toobaliga, kellest sai volikogu esimehe assistent. Assistendi tööülesannete hulka kuulusid volikogu esimehe asjaajamise ja töökorralduse toetamine, volikogu, komisjonide ja töörühmade materjalide ettevalmistamine, käskkirjade koostamine ja kohtumiste planeerimine. Umbusaldajad leidsid, et käsunduslepinguga assistent hägustab volikogu töö ettevalmistuse vastutusahelat.

Andres Metsoja sõnas oma vastulauses, et umbusaldajate esitatud väide, nagu oleks volikogu esimees muutunud omavalitsuse suurimaks piduriks, ei vasta tema arvates tõele. Metsoja tahab oma kodukohta panustada ning teeb seda vabatahtlikult, kas volikogu esimehe või siis mõnes muus rollis. Metsoja sõnul oli tema tingimus volikogu esimeheks saamisel, et talle tuleb abiline ning sellega oldi koalitsioonis päri. Et riigikogu liikmena ei saa ta volikogu esimehe töö eest hüvitist, oli eelarves selleks raha olemas. Seetõttu leidiski ka võimaluse palgata endale assistent.

Volikogu esimees tunnistas, et ta pole ilmeksimatu ning et alati saab paremini. Metsoja sõnas ka, et iga muutus on raske ning et kui kohalik omavalitsus on volikogu töö ja vallajuhtimise tulemusena kehvas seisus, siis tuleb vald kehvast olukorrast välja tuua, mitte tegeleda töö korraldamisega.

Peale mõlema poole ärakuulamist asus volikogu umbusaldusavaldust hääletama ning 21-liikmelises kogus oli selle poolt kaksteist saadikut, vastu oli viis ja hääletamata jättis kolm volinikku. Volikogu tööd hakkab juhtima aseesimees Peeter Reimann, kes teeb seda kuni uue esimehe valimiseni.

Volikogu istungit saab järelvaadata ka valla kodulehel oleva lingi kaudu: www.pparnumaa.ee/vald-uudised-ja-kontakt/vallavolikogu/istungid-ja-eelnoud.

Vana viadukt tegi ruumi uuele teele

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Tallinna–Pärnu–Ikla maantee suleti 1. aprilli õhtul kell 22 Tarva külas liikluseks, et õhkida vana kitsarööpmelise raudtee viadukt, mis oleks jäänud ette Via Baltica 2+2 maantee ehitusele.

Lõhkamistööd viidi läbi koostöös transpordiameti, kaitseväe ja ehitusettevõttega KMG. Liikluseks suletud teele veeti enne varistamist suur hulk liiva, et kukkuvad betoonpaneelid ei lõhuks tee asfaltkatet.

Plaan nägi ette varistada vana viadukt kummuli, et näha, kuidas selliseid sildu oleks võimalik vajadusel kasutada kaitse-eesmärgil. Varistamine õnnestus täpselt nii nagu oli plaanis ja toimus täpselt kell 23.

Seejärel asusid tööle ehitajad, kelle kasutuses olnud rasketehnika asus raudbetoonpaneele laiali lammutama ning tee pealt ära sikutama. Maantee avati uuesti liiklusele planeeritud ajal ehk kell 6 hommikul.

Silla õhkimistöid oli tulnud jälgima ka suur hulk inimesi, kes said seda vaatemängu jälgida ohutust kaugusest.

Lavassaare–Tootsi kitsarööpmeline raudtee, mille üks osa oli ka Halinga viadukt, avati 1983. aastal, et varustada Tootsis asuvat briketivabrikut turbaga. Raudtee suleti lõplikult 2009. aastal. Viadukti kogupikkus oli 84 meetrit ja laius ligemale 3,5 meetrit.

Halinga viadukt enne ja pärast varistamist.

Selle kuu lehes:

- Juuni alguse festivalid Vändras, **lk 2**
- Coopi loto peavõit vurab Vändra teedel, **lk 2**
- Keskkonnatasud tõid eelarvesse üle poole miljoni, **lk 3**
- Libatse–Halinga teelõigul algavad peagi tööd, **lk 3**
- Esita oma kandidaat kauni kodu konkursile, **lk 4**
- Pallikastid ootavad korrastamist, **lk 4**
- „Ühte laulu tahaks laulda", **lk 5**
- Kultuurimaja teatristuudio uus lavastus, **lk 6**
- Uus näitus Vändra raamatukogus, **lk 6**
- Põhja-Pärnumaa koolide seis, **lk 7**
- Kurgja konverents haritud naistest, **lk 8**
- Kumb oli enne – kas kana või muna?, **lk 9**
- Ringkäik ERR-is, **lk 10**
- Noorte vaimsest nõustamisest, **lk 16**
- Liilia retk, **lk 18**
- Auhinnaristsõna, **lk 18**
- Sünnipäevalapsed ja sünnid, **lk 20**

Põhja-Pärnumaa energiafestival toob suve algusesse energiat ja muusikat

KÜLLIKE ALTENBERG
kultuuri- ja spordispetsialist

6. juuni on Vändras tõeline festivalipäev. Kell 11 avab päeva Põhja-Pärnumaa energiafestival ning päevast leitud energia kandub sujuvalt õhtusse, mil rahva haarab kaasa suvealguse festival.

Sel aastal on energiafestival saanud mitmeid värskendusi, kuid üldine kontseptsioon on jäänud samaks, et pakkuda mitmekesist ja sisukat tegevust kogu perele. Sarnaselt eelmisele aastale kannab sündmus ühtset ja kõiki puudutavat teemat – energia. Energia saadab meid igal sammul, olgu see liikumises, loovuses, avastamises või lihtsalt koosolemises. Just neid erinevaid energiavorme saabki festivalil kogeda.

Avastusala kutsub uudistama ja katsetama. Seal toimuvad õpetlikud töötoad ja meisterdamised ning julgematel ja osavamatel on võimalus ehitada oma rakett ja see ka päriselt lendu lasta. See on paik, kus teadmised ja elevus käivad käsikäes.

Loovusenergia alal saab lasta mõtetel vabalt liikuda. Külastajaid ootavad raamatulaat, kunstigalerii ning postkontor, kus on võimalik saata kiri iseendale või mõnele kallile inimesele. Väike tegu võib saada eriliseks mälestuseks. Sünnib ka ühine kogukonna kunstiprojekt, otse lõuendile iga looja südamest.

Liikumisenergia ala pakub rohkelt tegevust neile, kes soovivad end proovile panna või lihtsalt aktiivselt aega veeta. Kavas on pallimängud, spordiklubide tutvustused, padel, õuemängud, tantsud ja treeningud ning batuudid. Lisaks on kohal Keerdtrepp, kes õpetab huvilistele uusi tõuksitrikke ja aitab vanad oskused taas meelde tuletada.

Toidu- ja laadaalal saab nautida maitseelamusi ning leida midagi meelepärast kaasa ostmiseks. Valik on mitmekesine ning pakub avastamist igale külastajale.

Olulisel kohal on ka festivali kultuuriprogramm. Kahel laval astuvad üles meie oma valla kultuuritegijad, tuues publikuni laulud ja tantsud, mis loovad päeva jooksul erilise meeleolu ja ühendavad kogukonda. Festivalialal on ka rahulikum paik neile, kes soovivad hetkeks melust eemalduda. Maandusala pakub võimalust puhata, koguda mõtteid ja leida tasakaalu.

Energiafestivaliga päev aga ei lõpe. Õhtul läheb pidu edasi pargis, kus muusika panevad mürtsuma suured staarid. Laval astuvad üles 2 Quick Start, Clicherik & Mäx, Shanon ja Triibupasta. Suvealguse festival avab oma väravad kell 18. Piletid on müügil Piletilevis ja Vändra kultuurimajas.

Põhja-Pärnumaa energiafestival koos õhtuse suvealguse festivaliga on kohtumispaik, kus saavad kokku kogukond, head emotsioonid ning jagatud kogemused. Oodatud on kõik, kes soovivad veeta sisuka ja meeldejääva päeva.

Hoia end kursis Põhja-Pärnumaa festivali sotsiaalmeedia ja valla kodulehe vahendusel.

Coopi lotovõit vurab nüüd igapäevaselt Vändra teedel

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Ühel päikeselisel aprillikuu teisipäeva lõunatunnil oli tavapärasest suurem hulk inimesi kogunenud Vändra Konsumi nurgale ja nad ei olnud sedapuhku tulnud sinna poe külastamiseks. Coopi esindajad olid sinna kohale toonud järjekordse Coopi loto peavõidu, Volkswagen Tiguani auto, et anda see üle õnnelikule võitjale.

21. aprillil andis Vändra tarbijate ühistu juhatuse esimees Gersti Kont pidulikult üle uue auto võtmed selle võitjale Sander Mangussonile. Coopi loto peavõitude hulgas oli see järjestikku juba 88. auto, mis leidis endale uue omaniku.

Coopi keskühistu kommunikatsioonijuhi Siiri Liiva sõnul oli seekordse auhinna näol tegu juba kolmanda autoga, mis on lotovõiduna viimase 13 kuu jooksul Vändra tarbijate ühistu teeninduspiirkonda tulnud ja teise autoga, mis on otseselt tulnud Vändrasse.

Sander Mangusson tuli Vändra Konsumi juurde võiduautot vastu võtma suure hulga pereliikmete, sõprade ja tuttavatega, kes kõik uut autot kohapeal ka uudistada said.

Igapäevaselt teeb seekordne lotovõitja ehitajatööd kohalikus väikefirmas ja on kahe lapse isa. Kui ta oli rõõmsat uudist pere ringis jaganud, siis algselt teda ei usutud, vaid arvati, et ta teeb hilist aprillinalja. Aga pereisa sõnul oli pärast tõe teadasaamist rõõm seda suurem.

Mangussoni sõnul on naljaga pooleks öelduna see tal juba teine auto, mille ta on võitnud, kuna kunagi lapsena oli ta saanud puldiauto õnnelikuks omanikuks. Aga mõnda teist suuremat lotovõitu pole tal enne elus ette tulnud.

Vändra tarbijate ühistu juhatuse esimees Gersti Kont andis Sander Mangussonile pidulikult üle uue auto võtmed ja lillekimbu. FOTO: AIN KIVILAAN

Eelarvesse arvestati keskkonnatasudena üle poole miljoni euro

AIN KIVILAAN
teabespetsialist

Möödunud aastal deklareerisid ettevõtted Eestis kaevandamise, jäätmete kõrvaldamise, õhu ja vee saastamise, vee erikasutusõiguse ja tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu kokku ligikaudu 90 miljonit eurot. Sellest 14,6 miljonit eurot arvestati kohalike omavalitsuste eelarvesse.

„Keskkonnatasudest laekuv raha jaotatakse riigieelarve ja keskkonnakasutuse asukoha kohalike omavalitsuste eelarvete vahel. Keskkonnatasusid kasutatakse keskkonna hoidmiseks, loodusvarade taastamiseks ja kaevandamisega tekitatud kahjude hüvitamiseks," ütles keskkonnaameti keskkonnatasude peaspetsialist Marika Martin.

Põhja-Pärnumaa vallale arvestati mullu keskkonnatasudest 510 660 eurot. Maavarade kaevandamisõiguse tasu moodustas sellest 185 540 eurot, vee erikasutusõiguse tasu 22 070 eurot ning tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu 303 050 eurot.

Kolme varasema aasta (2022–2024) keskmisena arvestati Põhja-Pärnumaa valla eelarvesse 271 406 eurot, mis on pea 240 000 eurot vähem mullusest.

Maakonnas oli Põhja-Pärnumaa vald keskkonnatasude arvestuse osas esikohal. Pärnu linnale arvestati mullu 226 530, Tori vallale 188 210, Lääneranna vallale 119 140, Saarde vallale 96 710 ning Häädemeeste vallale 93 630 eurot.

Suurima osa Põhja-Pärnumaa vallale mullu arvestatud keskkonnatasudest moodustas tuuleenergiast elektrienergia tootmise tasu. FOTO: ENEFIT GREEN

Üleriigiliselt arvestati kohalike omavalitsuste eelarvesse keskkonnatasudest kõige suurem summa Alutaguse vallale (3,7 miljonit eurot), Narva-Jõesuu linnale (1,1 miljonit eurot) ja Saku vallale (985 tuhat eurot).

Maakondlikult arvestati enim keskkonnatasusid Ida-Virumaa omavalitsustele (6 432 440 eurot). Harjumaa omavalitsustele arvestati 3 602 910 eurot ning Pärnumaa omadele 1 234 970 eurot.

Selline hakkab järgmise aasta sügisel välja nägema Libatse–Halinga teelõik. FOTO: TRANSPORDIAMET

Libatse–Halinga teelõigul algavad peagi tööd

Transpordiamet ja AS TREF Nord sõlmisid veebruari lõpus lepingu, mille kohaselt ehitatakse riigitee Tallinna–Pärnu–Ikla km 98,4–103,5 km Libatse–Halinga teelõik 2+2 sõidurajaga maanteeks.

„Libatse–Halinga teelõigu väljaehitamine neljarajaliseks maanteeks on oluline samm liiklusohutuse ja sujuvuse parandamisel suure raskeliikluse osakaaluga riigimaanteel," ütles transpordiameti teehoiuteenistuse lääne osakonna juhataja Hannes Vaidla. „Tegemist on olulise investeeringuga, mille tulemusel muutub liiklemine kõikide teekasutajate jaoks ühel meie olulisemal transpordikoridoril turvalisemaks ja mugavamaks."

„Esimeste töödena on kavandatud projekteerimistööd ja kevadiste ilmaolude saabudes alustame täiendavate uurimis- ja ettevalmistustöödega," lausus AS TREF Nord juhatuse liige Jaanus Taro. „Ehitustööd saavad suurema hoo sisse käesoleva aasta juulis."

Libatse–Halinga 5-kilomeetrine teelõik kopeerib asukoha mõttes olemasolevat trassi. Lõik algab Pärnu-Jaagupi Tallinna poolse sissesõidu juures ning lõpeb pool kilomeetrit enne vana kitsarööpmelise raudtee viadukti.

Ehitatavale neljarealisele lõigule jääb kaks kahetasandilist liiklussõlme ja kaks jalakäijate tunnelit. Koos kolme eelnevalt sõlmitud lepinguga moodustub üks katkematu 22 kilomeetrine 2+2 maanteelõik, mis lõppeb Nurme silla juures.

Töödega planeeritakse alustada käesoleva aasta kevadel ja ehitustöödeks on ette nähtud 30 kuud.

Tööde maksumus on 28,9 miljonit eurot, millele lisandub käibemaks. Ehitustöid rahastab 85% ulatuses Euroopa Liit.

Sotsiaalkindlustusamet muudab alates maikuust Pärnu klienditeeninduse lahtiolekuaegu

MARKUS SEIN
sotsiaalkindlustusameti kommunikatsioonipartner

Sotsiaalkindlustusamet muudab alates maist Pärnu klienditeeninduse töökorraldust. Edaspidi on teenindus klientidele avatud esmaspäeviti, kolmapäeviti ja reedeti.

Sotsiaalkindlustusameti kliendisuhete osakonna juhataja Mare Sillaotsa sõnul aitab vastuvõtupäevade ühtlustamine pakkuda klientidele sujuvamat teenust.

„Viimased aastad näitavad, et meie kliendid eelistavad ajada oma asju paindlikult ja asukohast sõltumata. Üha sagedamini võetakse meiega ühendust iseteeninduse kaudu, lepitakse kokku videonõustamine või helistatakse infotelefonile," selgitas ta.

„Klientide vastuvõtt kontoris on vaid üks osa kliendinõustaja tööst. Suur osa pöördumistest tuleb täna teiste kanalite kaudu ning seetõttu kulub valdav osa tööajast infotelefonile, e-kirjadele ja iseteeninduses esitatud küsimustele vastamisele," ütles ameti kliendisuhete osakonna juhataja.

Kui vastuvõtt toimub kindlatel päevadel, saavad kliendinõustajad muul ajal keskenduda menetlustele ja järeltegevustele. See aitab juhtumeid lahendada sujuvalt ja katkestusteta ning pidada paremini kinni tähtaegadest.

Pärnu klienditeenindus (Akadeemia tn 2) on alates maist avatud järgmistel aegadel:

- esmaspäeviti kella 8.30–18.00,
- kolmapäeviti kella 8.30–16.30,
- reedeti kella 8.30–13.00 (iga kuu viimasel reedel suletud).

Lisaks kohapealsele nõustamisele saavad inimesed sotsiaalkindlustusametiga ühendust võtta infotelefoni kaudu numbril 612 1360, kirjutada e-posti aadressil info@sotsiaalkindlustusamet.ee või kasutada iseteenindusportaali. Samuti on võimalik broneerida aeg videonõustamiseks.

Sarnaselt Pärnu klienditeenindusele toimuvad samasugused muudatused lahtiolekuaegades Narva, Jõhvi ja Rakvere klienditeenindustes.

Sotsiaalkindlustusameti Pärnu klienditeenindus on alates maikuust avatud uutel aegadel.

Töötaval pensionäril tasub üle vaadata maksuvaba tulu avaldus

MARKUS SEIN
sotsiaalkindlustusameti
kommunikatsioonipartner

Aprillikuu alguses tõusid pensionid iga-aastase indekseerimise tulemusel. Muudatus võib mõjutada maksuvaba tulu arvestust. Kui te käite tööl ja saate samal ajal pensioni, tasub tööandjale esitatud avaldus üle vaadata.

Tänavu suurenes keskmine vanaduspension 5,3% ehk 43 euro võrra ja jõudis 860 euroni kuus. Rahvapension tõusis 414 euroni kuus. Pensionid kasvavad igal kevadel, et hoida neid kooskõlas palkade ja hindade muutusega.

Vanaduspensioniealise inimese pension on maksuvaba kuni 776 euro ulatuses kuus. Kui pension jääb sellest väiksemaks, saab kasutamata osa rakendada teiselt tulult, näiteks töötasult. Pensioni suurenedes võib aga töötasult arvestatava maksuvaba tulu osa väheneda.

Näiteks kui pension tõuseb 700 eurolt 760 euroni, väheneb maksuvaba tulu jääk 76 eurolt 16 euroni (776 – 760 = 16). Kui inimene on seni kasutanud töötasult maksuvaba tulu 76 euro ulatuses, tuleks avalduses märkida uus summa.

Või kui pension tõuseb 750 eurolt 820 euroni, siis maksuvaba tulu jääki enam ei ole. Maksuvaba tulu pensionilt saab arvestada kuni 776 euro ulatuses kuus. Kui pension ületab selle piiri, maksustatakse ülejäänud osa tulumaksuga.

Sel juhul on tulumaksuga maksustatud 44 eurot kuus (820 – 776 = 44). Kui inimene on seni kasutanud töötasult maksuvaba tulu 26 euro ulatuses, tuleks avaldus üle vaadata ja vajadusel muuta.

Oma uut pensioni suurust näeb sotsiaalkindlustusameti iseteeninduse portaalis. Maksuvaba tulu kohta saab põhjalikumalt lugeda maksu- ja tolliameti kodulehelt.

Oma uue pensioni suurust näeb sotsiaalkindlustusameti iseteeninduse portaalis. FOTO: KUVATÕMMIS

1. aprillist tõusis töövõimetustoetuse päevamäär

EESTI TÖÖTUKASSA

Alates 1. aprillist arvestatakse töövõimetoetust uute päevamäärade alusel.

Puuduva töövõimega inimestel on töövõimetoetuse suurus edaspidi 22,89 eurot päevas, mis teeb keskmiselt 686,70 eurot kuus.

Osalise töövõimega inimestel on toetuse suurus 13,0473 eurot päevas, keskmiselt 391,42 eurot kuus.

Igakuine töövõimetoetuse suurus, mille inimene kätte saab, sõltub päevade arvust kalendrikuus.

Tuletame meelde, et töötukassa maksab töövõimetoetust alati eelmise kuu eest. Seetõttu makstakse aprillis toetust märtsikuu eest, mil kehtis veel varasem päevamäär.

Uute päevamäärade alusel hakatakse toetusi välja maksma mai alguses, kui makstakse toetust aprillikuu kalendripäevade eest.

Koos toetuse suurenemisega kasvab ka sissetuleku ülempiir, millest alates toetuse summat vähendatakse. Maikuust alates hakatakse töövõimetoetust vähendama juhul, kui toetuse saaja eelmise kuu brutosissetulek ületas 2060,10 eurot (90-kordne päevamäär).

Kevadel tasub kontrollida, kas pallid on kastides alles ning vajadusel need täis pumbata. FOTO: LHKK

Kogukondi kutsutakse pallikastide talgutele

KAILI UUSMAA
liikumisharrastuse
kompetentsikeskuse
kommunikatsioonijuht

Sihtasutus Liikumisharrastuse Kompetentsikeskus (LHKK) kutsub koostöös Eesti linnade ja valdade liiduga (ELVL) kohalikke omavalitsusi, kogukondi ja aktiivseid elanikke korraldama üle Eesti kevadisi pallikastide talguid. Talgute mõte on seada avalikel mänguväljakutel asuvad pallikastid uueks hooajaks korda.

Kahe aasta jooksul on koostöös omavalitsustega ning kultuuriministeeriumi toel üle Eesti paigaldatud enam kui 400 pallikasti. Kastides olevad jalgja korvpallid on tasuta kasutamiseks põhimõttel: võta, mängi, tagasta.

„Rõõm oli näha, kui hästi kõik 79 omavalitsust eelmisel aastal pallikastide algatusega kaasa tulid ning tagasiside kasutajatelt on olnud väga positiivne," ütles liikumisharrastuse kompetentsikeskuse koostöösuhete juht Renna Nelis.

„Nüüd, kui talv on möödas ja uus pallimängude välihooaeg algab, siis kutsume omavalitsusi koos kogukondadega pallikaste üle vaatama. Tasub kontrollida, kas pallid on alles, vajadusel need täis pumbata, korrastada kastid ja nende ümbrus ning veenduda, et kõik oleks taas mänguvalmis," lisas ta.

Nelise sõnul on eriti hea meel näha, et mitmes piirkonnas on sellised talgud juba ka ära tehtud.

Eesti linnade ja valdade liidu hinnangul on pallikastide projekt hea näide sellest, kuidas lihtne lahendus aitab omavalitsustes elavdada avalikku ruumi ning toetada inimeste igapäevast liikumist.

TAOTLEMINE

Omavalitsused saavad pallikaste soodustingimustel taodelda ka sel aastal. Lisainfo ja taotlusvormi selle kohta leiab aadressilt www.liigume.ee/pallikastid.

„Pallikast on väike asi, aga ta teeb märkamatult ära suure töö. Ta annab põhjuse õue minna, pall mängu panna ning platsil elu käima tõmmata. Kui kogukond aitab pallikastid ja nende ümbruse hooaja alguses koos üle vaadata, sünnib sellest rohkem kui lihtsalt korrastatud mängupaik. Sünnib ka ühine hool ning kasutuses avalik ruum," ütles Eesti linnade ja valdade liidu tegevdirektor Veikko Luhalaid.

Eesti pallikastide algatus on pälvinud tähelepanu ka rahvusvaheliselt, jõudes Euroopa Komisjoni „BeActiveSport Awards" konkursil 279 projekti seas finaali. Konkursi võitjad kuulutatakse välja 23. juunil.

Pallikastide idee sündis 2024. aastal Paides toimunud liikumisharrastuse seminaril. Samal aastal käivitati pilootprojekt suuremates omavalitsustes ning 2025. aastal laienes algatus kõikidesse Eesti omavalitsustesse. Täna leiab Eesti avalikelt spordi- ja mänguväljakutelt tasuta kasutamiseks enam kui 400 pallikasti.

Esita kandidaat kauni kodu konkursile

KERSTI TAMMIKSAAR
keskkonnaspetsialist

Ootame taas kandidaate heakorrakonkursile „Kaunis kodu". Kui oled märganud meie vallas mõnd erilist ja silmapaistvat kodu, mis vääriks konkursil osalemist ja tunnustust, siis anna meile sellest teada.

Konkurss toimub neljas rühmas:
- elamud tiheasustuses;
- maakodud;
- kortermajad;
- sotsiaal-, äri- ja tootmisobjektid.

Objektide hindamisel lähtume jätkuvalt Eesti kodukaunistamise ühenduse poolt väljatöötatud konkursi „Kaunis Eesti kodu" hindamise alustest ja eelkõige hindame:
- heakorda, haljastust ja selle seisundit;
- terviklikku ruumimõju;
- väikevorme ja nende sobivust, aga ka originaalsust;
- leidlikkust ning koha omapära ärakasutamise oskust.

Mullune rühma elamud tiheasustuses võitja oli eramu Pikk tn 11 Pärnu-Jaagupi alevis. FOTO: KERSTI TAMMIKSAAR

Olgem aktiivsed ja märgakem kauneid kodusid ja objekte. Ootame kandidaate Põhja-Pärnumaa valla 2026. aasta „Kauni kodu" konkursile kuni 20. maini.

Kaunitest kodudest võivad teada anda nii omanikud ise kui ka naabrid või teised vallaelanikud, kellele on silma jäänud mõni hoole ja armastusega rajatud kodu, mis vääriks tunnustamist. Konkursile esitatud kodude ja objektide omanikele tehakse ettepanek konkursil osalemiseks.

Ootame vihjeid vallavalitsuse telefonil 5333 8609, e-posti aadressil vald@pparnumaa.ee või posti teel (Pärnu–Paide mnt 2, Vändra alev, Pärnu maakond, 87701).

Võimalusel lisage palun juurde ka kodu omaniku kontaktandmed.

Ühte laulu tahaks laulda – Vändra südame lugu läbi aastate

PIRET MÜÜR
mitmekordne osaleja

Tänavusel kontserdil esinejad üheskoos kultuurimaja laval.

On õhtuid, mis ei hääbu ajas. Need jäävad inimeste sisse helisema samamoodi nagu tuttav viis, mis kord kuulduna ei kao kunagi.

Just selline õhtu oli 3. aprillil 1999. aastal, mil Vändra kultuurielu sai juurde ühe erilise peatüki. Imbi Oraval, kes oli aastaid Vändra gümnaasiumis läbi viinud õpilaste laulukonkursse ja oli selleks ajaks Vändra muusikakooli direktori ametis, tuli idee ka täiskasvanutele esinemisvõimalust pakkuda.

Kahekuuline pühendunud prooviperiood tõi kokku muusikakooli õpetajad ja lauljad, kelle ühine hingamine kandus hiljem lavalt otse kuulajate südametesse. Saateansambli tuumaks olid pühendunud muusikud – Harli Maanus, Indrek Oselein, Üllar Kallau ja Arne Põder – kelle toel said lauljad julguse ja sära.

See õhtu osutus rohkem menukaks, kui keegi oskas oodata. Publik ei olnud lihtsalt kuulamas, vaid kogu saal elas laval toimuvale kaasa. Valdur Ojala, Hannes Tomingas, Kalli Rõõmusaare, Toomas Taul, Eve Adamberg ning liigutav duett Juta Tammalt ja Kaja Saarelt jätsid jälje, millest räägiti veel kaua.

Kui Vändra kultuurimaja 18. mail 2001. aastal taas samalaadseks kontserdiks uksed avas, oli selge, et sündinud on traditsioon. Saal täitus publikuga ning lavale astus juba märksa suurem hulk lauljaid. Meeldejäävamad esinejad olid Kalle Hint, Riho Orav, Aarne Mängel, Joel Tints, Hannes Tomingas, Sirvi Luberg, Üllar Eier jt. See kinnitas, et see ei ole pelgalt kontsert – see on kogukonna ühine hingamine.

2003. aasta kontsert tõi lavale värskust ja noorust. Kogenud lauljate kõrval särasid uued nimed. Noortel oli silmis sama säde, mis neli aastat tagasi esimestel esinejatel. Ansamblid ja duod lõid mitmekesise ja elava õhtu, mis tõestas, et laul ühendab põlvkondi.

Kolmas kontsert toimus taaskord täissaalile. Seekord üllatasid Oolo Tedre, Tiina Jõulu, Lennart Tõnissaar, Helen ja Piret Valk, Liina ja Lea Toom. Tore, et esines ka palju noori nagu Eliise Mängel, Kerstin Sonts, Elvo Ojala, Tanel Ojala ja Timo Tints. Esinesid ka ansamblid „Hobikoori seelikud", „Kamp koolmeistreid" ning „Neikõsõ Türgist".

2005. aasta augustis tähistati 490. aasta mööndumist Vändra esmamainimisest, mille raames toimus ka neljas „Ühte laulu tahaks laulda" kontsert, seekord välilaval. Esinejaid oli 21 ning kontserdi läbiviijad olid Piret Müür ja Kalle Hint. Kontserdi pärliks kujunes sedapuhku Kalle ja Heleni duett „Öölaps" muusikalist „Vampiiride tants".

Aastad läksid, kuid laul ei vaikinud. Ka 2006. ja 2008. aastal jätkus sama traditsioon, olgugi, et teise nime all – „Kalle ja sõbrad". Kontserdid tõid lavale ikka ja jälle need, kelle jaoks muusika on rohkem kui hobi.

2010. aasta maikuus oli taaskord kultuurimaja lava täiskasvanud lauljate päralt. Ligi kolmetunnise kontserdi laulsid meeldejäävaks Toomas Taul koos tütar Merilyniga, Terje Õiglane, Lennart Tõnissaar, Ave Naano, Aarne Mängel tütardega, Kaarel Kuusk, Kaidi Feldmann, Viktoria Koitla, Piret Valk tütardega, Piret Müür, Kalle Hint, hobikoori mees- ja naisansambel ning muusikakooli ansambel. See ei olnud lihtsalt esinemine, vaid põlvkondade vaheline dialoog, kus iga noot kandis endas lugu.

„Ühte laulu tahaks laulda" ei ole ainult kontserdisari. See on Vändra inimeste lugu. See on lugu ühisest tahtest luua, jagada ja kuulata. See on tõestus, et ka väikeses kohas võivad sündida suured hetked.

Ja siis saabus vaikus...

...jah, vaikus, kuid mitte lõpp. Pigem pikk hingetõmme, mis kestis koguni kuusteist aastat. Aastad, mille jooksul viis elu inimesed eri radadele, lavavalgus asendus argipäevaste kohustustega ning laul jäi paljude jaoks vaikseks kaaslaseks südames. Ja tänavu 14. märtsil juhtus midagi, mida ei saa nimetada lihtsalt kontserdiks. See oli tagasitulek.

Pärast pikka pausi kogunes „Ühte laulu tahaks laulda" taas ning Vändra rahvas sai osa millestki haruldasest – hetkest, kus aeg justkui murdus kaheks. Lavale astusid nii uued tulijad – Jüri Nurmik, Viljar Rand ja Sandra Rand, Birgit Tiismaa, Agur Tähepõld ja Meelis Tähepõld, Sirje Toomsalu, Triin Peetre ja paljud teised – kui ka need, kelle nimed olid kunagi olnud selle traditsiooni alustaladeks.

Nende hääled olid küpsemad, sügavamad ning elukogemusest kantud. Aga mis kõige olulisem – alles oli jäänud julgus. Julgus tulla tagasi. Julgus seista taas publiku ees. Ja tahe hoida elus midagi, mis ei kuulu ainult minevikku, vaid ka tulevikku.

Enamik neist ei ela igapäevaselt laval. Nad ei otsi rambivalgust. Kuid just see teebki selle loo nii liigutavaks. Need on inimesed meie seast, kes otsustasid, et laul väärib jätkumist. Saalis ei kõlanud ainult muusika. Seal kõlas äratundmine, tänu ja liigutus. Mõni pisar, mõni naeratus. Ja tunne, et midagi väga olulist on taas üles leitud.

Ja ehk kõige olulisem on see, et laul kestab edasi. Iga kord, kui keegi lavale astub ja esimesed noodid kõlavad, algab see lugu uuesti. Iga kord, kui kõlab traditsiooniline ühine lõpulaul „Las jääda kõik, mis hea", tekib ootus seda kõike uuesti kogeda.

Aitäh Imbi ja Harli, et taas teha võtsite, kutsusite ja julgustasite, aitäh Lennart selle õhtu vedamise eest, aitäh teile, kõik esinejad-kaasteelised, et toetasite, aitäh Martin, Ats, Argo ja kõik teised tehnilised abistajad, kes aitasid kaasa selle õhtu kujunemisele, aitäh publik, et kuulasite.

Selle loo juures veel üks vaikne ja peaaegu märkamatu detail – õhtu leidis tee inimeste juurde ka ilma fanfaaride ja ametlike sissejuhatusteta. Õhtu leidis tee ka vallalehe veergudele, kuid mitte üldse ametlike sulehoidjate vahendusel. Ikka samade inimeste kaudu, kes selle laulu kunagi ellu kutsusid ja taas lavale tõid.

Need on, nagu laulgi ütleb, lihtsad asjad, ent olulised, et sünniks kõige ehedam kroonika, olgugi, et veidi omal jõul, veidi oma häälega. Selliste traditsioonide tähendus ja kaal avanevad kõige paremini neile, kes on nende sees kasvanud ja neid aastate jooksul kandnud. Ehk võtab selle tunnetamine lihtsalt aega. Seni hoiavadki seda lugu elus need, kelle jaoks see ei ole pelgalt sündmus, vaid osa kodutundest.

Vändra kultuurimaja teatristuudio näitetrupp etenduse lõpus laval. FOTOD: VÄNDRA KULTUURIMAJA

Kui kõlab koputus...

KALEV SAAR
tänulik vaataja

...siis tuleb minna ja vaadata, mis toimub. Vändra kultuurimaja teatristuudios toimus järjekordne esietendus. Olude sunnil õnnestus mul käia vaatamas peaproovi. Oli teistmoodi tore kogemus. Kõik ilmselt sama nagu publikuga etendusel, kuid veel oli võimalus pisut eksida ja ühtteist viimistleda. Peale etenduse lõppu toimus põhjalik arutelu, kus veel kaaluti võimalike nüansside parandamist järgmiseks tähtsaks päevaks.

Mulle meeldis lava. Pealtnäha lihtne tuba oli põhjalikult viimistletud, iga detail omal kohal ja nagu arutelus selgus, siis nii toolide, laudade jms asendeid oli proovides korduvalt muudetud, et saada parim tulemus. Põhjalik ettevalmistus, et visuaalselt näeks lava välja nagu suurtes teatrites. Nägigi. Interjöör aitas vaataja viia paariks tunniks sellesse janti maailma, mis laval lahti rulluma hakkas.

Imetlen inimesi, kes omast vabast ajast tegelevad hingestatult oma hobidega ning ei pelga neid oskusi näidata ka avalikkusele. Omandada rohkelt teksti, eriti peaosalised ja siis see kõik mängleva loomulikkusega publikuni tuua – imeline!

Nagu harrastusteatrites ikka, on kindlad liidrid ja on esinäitlejate toetajad. Ühed osalised natuke tugevamad, kellelegi sobib just see roll ning keegi on kellestki julgem ennast väljendama. Publikuni jõuab aga lõpuks tervik ja etenduse õnnestumise otsustab kogu trupi ühtne tegutsemine. Vändra näitlejatel õnnestus ettevõtmine uhkelt.

Kahe ukse komöödia on kindel formaat, mida on lõbus jälgida. Saab naerda, saab nõrgem närv ka pisara välja, aga lõpuks on garanteeritud hea tujuga kojuminek.

Näitlejatele sügav kummardus pakutu eest ning eriline tänu lavastaja Margit Kadakule. Tema hoiab seda seltskonda koos ja lükkab vajalikus suunas liikuma. Aitäh teile elamuse eest! Jään pikisilmi ootama näitetrupi järgmisi etendusi. Aga neile, kes veel ei ole näinud etendust „Kui kõlab koputus", siis järgmine võimalus on 15. mail kell 19. Soovitan väga!

Merlyn Kotljar avas Vändra raamatukogus näituse

MARIE KRISTIIN GAIDENKO
Põhja-Pärnumaa sotsiaalkeskuse juhataja

Käesolev näitus toob vaatajani autor Merlyn Kotljari isikliku ja tundliku maailma, kus põimuvad loodus, heli ja kujutlusvõime. Vändrasse kolimine tähistas autori elus olulist pööret – linnakärast ja -ärevusest eemaldudes avanes uus, vaiksem ja tähelepanelikum suhe ümbritseva loodusega.

Just siin sai alguse sügavam huvi linnulaulu vastu. Esmapilgul märkamatud helid kasvasid aja jooksul tähendusrikkaks keeleks, mille kaudu autor õpib tundma erinevaid laululinde. Iga lind kannab endas unikaalset helimustrit – justkui väikestest korduvatest motiividest koosnevat muusikalist tervikut. Nii muutub kuulamine äratundmiseks ning linnulaul isikupäraseks väljendusvormiks.

Näituse keskmes on lindude laulude salvestamine ja tõlgendamine. Autor talletab looduse helisid, valides hoolikalt hetki, kus inimtekkelised mürad ei sega lindude „etteasteid". Need salvestused on aluseks visuaalsele loomingule – joonistustele, karakteritele ja animatsioonidele, kus iga lind saab oma näo, nime ja loo.

Kotljari jaoks on linnulaul võrreldav kontserdiga: igal liigil on oma aeg, koht ja hääl, mis kõlab vaid kindlal perioodil. Salvestused võimaldavad neid kaduvaid hetki taas kogeda, luues silla mööduva ja jäädvustatu vahel.

Lisaks lindudele peegeldub näitusel autori laiem suhe loodusega – tähelepanu väikestele ja sageli märkamata jäävatele olenditele ning soov neid hoida ja mõista. Need kogemused toetavad autori vaimset heaolu ning kujundavad tema loomingulist keelt.

Merlyn Kotljar on joonistanud alates varasest lapsepõlvest. Tema varajasteks mõjutajateks olid sellised animasarjad nagu „Garfield", „Tom & Jerry" ja „Oggy & the Cockroaches". Hiljem lisandus inspiratsioon videomängumaailmast, eelkõige tegelasest *Sonic the Hedgehog*. Nende mõjul sündis ka autori loodud karakter Flacko.

Oluliseks inspiratsiooniallikaks on ka muusik Devin Townsend, kelle looming äratab autoris visuaalseid kujutluspilte ja narratiive. Need muusikast inspireeritud maailmad jõuavad vaatajani koomiksite ja animatsioonide kaudu.

Näitusel on eksponeeritud nii traditsioonilised joonistused kui ka digitaalsed teosed, mis toovad esile Merlyni mitmekülgse lähenemise ja ainulaadse tajuviisi.

See on kutse aeglustada, kuulata ja märgata – avastada looduse peidetud kihte ning ilu, mis peitub igas helis.

Näitus Vändra raamatukogus sai üles koostöös Põhja-Pärnumaa sotsiaalkeskusega ning on avatud maikuu lõpuni.

Põhja-Pärnumaa koolid täna

TARVI TASANE,
abivallavanem

Vallas tegutseb kuus üldhariduskooli, kuid õpilaste arv kahaneb ning koolide ülalpidamiskulud kasvavad.

Tõmbekeskustena koolide osas joonistuvad välja Vändra gümnaasium, Pärnu-Jaagupi põhikool ja Tootsi lasteaed-põhikool, väiksemad koolid jäävad eelkõige kohaliku piirkonna teenindajateks.

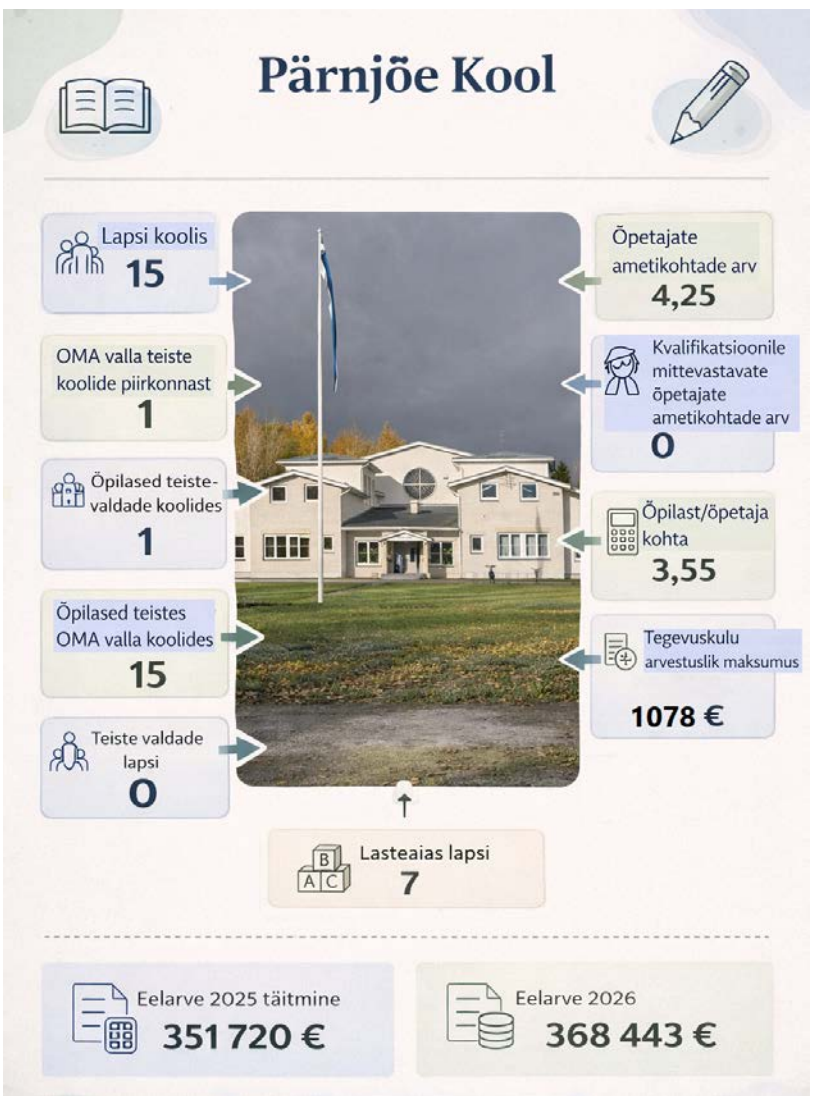
Samas valib märkimisväärne osa lapsi õppimiseks teise kooli, mis viitab koolivõrgu ebaühtlasele kasutusele.

Olemasolev koolivõrk ei vasta õpilaste tegelikule liikumisele ega vajadustele. Hariduskorraldus eeldab tasakaalu kvaliteedi, kättesaadavuse ja kuluefektiivsuse vahel.

Selles lehes saab lugeja ülevaate valla koolide hetkeseisust, mis loob aluse sisuliseks aruteluks. Küsimus ei ole selles, kas muutused tulevad, vaid millised otsused kujundavad hariduselu Põhja-Pärnumaal järgnevatel aastatel.

Slaidid loonud ja töödelnud ChatGPT abil Tarvi Tasane.

150 aastat ja midagi pole muutunud?

LII SAMMLER
muuseumipedagoog

Konverentsil „Haritud naised Jakobsoni varjus" osalejad Kurgjal. FOTOD: JAKOBSONI TALUMUUSEUM

Kas te kujutate ette, et veel 150 aastat tagasi ei olnud naisel iseseisvalt õigust oma vara hallata ega oma elu üle otsustada? Ja kui ta seda siiski tegi, lõppes see pigem halvasti.

Sellise üldpildi ärkamisaja naiste elust andis 17. aprillil Kurgjal peetud konverents „Haritud naised Jakobsoni varjus". Meie aga tõime ajalootolmu alt välja need erandlikud naised, kes toona siiski massist esile tõusid, oma otsused ise tegid ning ise ennast majandasid.

Eelkõige olid sellised naised ärkamisaja kirjanik, ajakirjanik ja koolidaam Lilli Suburg, Carl Robert Jakobsoni iseseisev käsitööõpetajast õde Natalie Johanson-Pärna ning muusikust noorim õde Ida Thomson. Ent rääkisime ka tolle aja suurkujust Lydia Jannsenist, lisaks Jakobsoni enda abikaasast Juliest ning tütardest Lindast, Idast ja Elsast. Kildhaaval sai kokku pusle tolleaegsest meestekesksest ühiskonnast.

Väga hea üldpildi andis toonase ajastu naiste kasvatusest ja võimalustest kirjandusmuuseumi vanemteaduri Eve Annuki ettekanne Lilli Suburgist. Selles ei rääkinud ta mitte ainult Suburgi tegevusest kirjaniku, ajakirjaniku, õpetaja ja naisõiguslasena, vaid selgitas ka ajaloolist tausta, kus Suburgil tegutseda ning raskusi ületada tuli.

Raskustega tuli võidelda ka Jakobsoni vanemal õel Natalie Johanson-Pärnal. 35-aastaselt lesestunud, pidi ta leidma võimalusi enda ja oma nelja lapse ülalpidamiseks. Ta täiendas end käsitöö alal ning rajas 1880. aastal Tallinnasse tütarlaste käsitöökooli. Kool suutis hoolimata saksameelsest pealinnast ning sellest, et seda pidas ja juhatas eesti naine, vastu pidada koguni viis aastat. Lisaks õppemaksule, mis oli väike, teenis koolipere endale ülalpidamisraha käsitöö näitusmüükide ja kontsertidega. Ometi tuli kool 1885. aastal sulgeda.

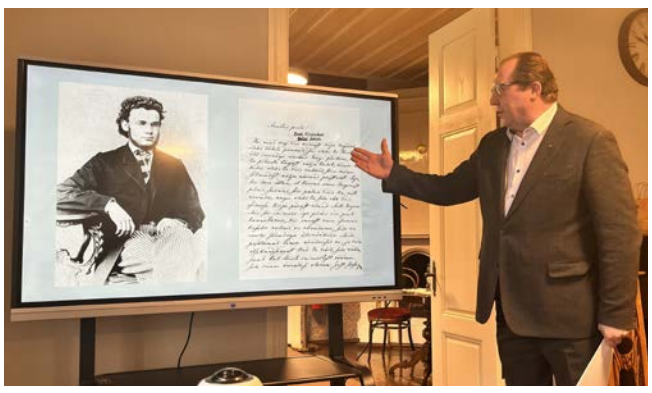
Natalie ja tema laste õnneks oli naisel olnud võimalus teist korda abielluda, mistõttu koolist saadava vähese raha lõppemine ei viinud peret viletsusse.

Halvemini läks Jakobsoni noorimal õel Idal. Tema oli andekas muusik ning abielu muusikalembese matemaatikaõpetaja Aleksander Thomsoniga andis talle võimaluse muusikat ka õppida. Ta tegi seda nii Peterburis kui Pariisis ning esines hiljem suure menuga Peterburi ja Eesti lavadel.

Paraku abielu purunes ning 1885. aastal see lahutati. Aleksander leidis peagi uue naise, Idal aga uuesti abielluda ei õnnestunud. Mees, kes abikaasade suhete jahenemisele kaasa aitas – noor arst Peeter Hellat – lahutatud naisega ei abiellunud. Täpsed põhjused on teadmata, ent Ida Thomsoni elu lõpp „üksipäini ja kaitseta", nagu ta sõber Johann Kölerile oma viimases kirjas kirjutas, näitab taas tolleaegse ühiskonna meestekesksust.

Režisöör Anna Hints (paremal) ja maaelumuuseumide juht Kadri Valner arutlesid naiste õiguste ja võimaluste üle tänapäevases ühiskonnas.

Jannseni ja Koidula muuseumi direktor Elmar Trink rääkis oma ettekandes Lydia Koidulast.

Hea nüanss tuli esile ka Lydia Koidulast rääkinud Jannseni ja Koidula muuseumi juhi Elmar Tringi ettekandest, kus ta tsiteeris teiste hulgas ka kirja, milles Jakobson päris tõemeeli Koidulale luuletamiseks näpunäiteid annab.

Kui ettekanded kuulatud, arutlesid naiste võimaluste, õiguste ja positsiooni üle tänapäevases ühiskonnas maaelumuuseumide juht Kadri Valner ning filmilooja Anna Hints. Lühikokkuvõttena arutelust võib välja tuua, et pole see 150 aasta tagune aeg nii kauge ühtigi ja tänapäevase suhtumisega on sel üsna palju sarnasusi.

Teema pakkus suurt huvi, sest kohale tuli üle poolesaja inimese – isegi pisut rohkem kui Kurgja muuseumi suur saal tavaliselt mahutab.

MUUSEUMIÖÖ

16. mail on muuseumiöö. Seekord on teemaks „Öös on hääli". Kurgja on kevadeti rikas häälte poolest: karjamaalt kostavad loomahääled, veski kohiseb ning just mais on meil ka kõige võimsam linnulaulukontsert. Tänavu püüame linnuhäälte tundja abiga ka lauljatest parema pildi saada.

Talumuuseumi keldris on avatud rändnäitus „Talumaja silmad ja suud". Seal võib 30. maini näha, kuidas ehitati ja kaunistati oma talumaju ning -häärbereid 19. ja 20. sajandil.

Tunnustagem Pärnumaa täiskasvanud õppijaid

Kutsume üles kuni 31. maini esitama kandidaate täiskasvanuhariduse tunnustuskonkursile. Kandidaate saab esitada neljas kategoorias: aasta õppija, aasta õpitegu, aasta koolitaja ja aasta õppijasõbralik tööandja.

Kõigi kandidaatide seast selgitatakse välja Pärnumaa esinumbrid, keda tunnustatakse maakondlikul tänusündmusel 20. oktoobril. Maakondade laureaatide seast teeb valiku üleriigiline komisjon. Aasta õppijat, koolitajat, õpitegu ja õppijasõbralikku tööandjat tunnustatakse vabariiklikul täiskasvanuhariduse tänusündmusel, mis on osa traditsioonilisest täiskasvanud õppija nädalast. Täiskasvanud õppija nädal toimub tänavu 14.–25. oktoobrini ja algab üle-eestilise õpitunniga, mille eesmärk on tõsta esile täiskasvanuna õppimist.

Tunnustamine toimub Euroopa Sotsiaalfondi projekti VÕTI tegevuse „Elukestva õppe populariseerimine ja kogukondlik edendamine" raames. Konkursi korraldab Eesti täiskasvanute koolitajate assotsiatsioon (ETKA) koostöös haridus- ja teadusministeeriumiga.

Kandidaate saab esitada kuni 31. maini ETKA Andrase kodulehel täites elektroonilise ankeedi https://andras.ee/taiskasvanud-oppija-nadal/tunnustamine. Samalt lehelt võib alla laadida ka tekstifaili ja saata see täidetuna Pärnumaa täiskasvanuhariduse koordinaatori Ave Eero e-posti aadressile: ave.eero@andras.ee.

Muusikakooli tegemistest

ELENA MÄGI
Pärnu-Jaagupi muusikakooli õppealajuhataja

Mudilaskoori lapsed olid laululaagris.

Märkamatult on kuu jagu päevi taas kord möödanikuks saanud ja on paras aeg teha tagasivaade möödunule.

Mudilaskoori lastel oli 21. ja 22. märtsil tegus nädalavahetus. Õppisime eelseisva Pärnumaa laste laulupäeva repertuaari ning paar laulu ka emadepäevaks. Ääretult tore seltskond, peab tõdema, sest kuus tundi laulmist ei muutnud kedagi torisejaks ega virisejaks.

Eks kõik see toimus seltsielu nimel, sest pärast proovi tegime pika jalutuskäigu alevis ja jõudsime külastada ka kohalikku poodi, et õhtuseid varusid täiendada. Kui lõunasöögiks olid kooli kokatädid vaeva näinud, siis õhtusöögiks ootasid pannkoogid maasikamoosiga. Õhtune aeg möödus linnulennul tantsides, oma andeid teistele tutvustades ning filmiõhtut nautides. Öörahu saabus üllatavalt ruttu. Pühapäeval kordasime ning kinnistasime omandatut. Päris hästi kõlas!

26. märtsil leidis aset ühiskülastus Pärnu kontserdimajas toimunud kontserdile „Muusa puudutus", milles Pärnu linnaorkestri ees musitseerisid Pärnu regiooni muusikakoolide tublimad õpilased. Lastel oli väga põnev vaadata, kuidas said hakkama samaealised või isegi nooremad muusikud. Suur tänu meie muusikakooli 2. lennu vilistlasele Leho Tamverele, kes pile-

tite näol sellise toreda kingituse tegi. Sellist üllatust ei osanud küll oodata.

Puhkpilliorkestrite turniir Tallinnas 28. märtsil päädis meie muusikakooli puhkpilliansamblile A-grupi hõbediplomiga. Palju õnne, Ron Okiar Liiv, Marten Tombak, Kevor Lusti, Karl Marten Ole, Gregory-Marcus Lensment ja Lucas-Oliver Lensment. Suured tänusõnad poiste innustajale ja motivaatorile õpetaja Kaido Kivile!

Eesti meestelaulu seltsi korraldatud traditsioonilise lauluvõistluse „Poistelaul 2026" Põhja-Eesti piirkonna poolfinaal toimus Tallinnas 28. ja 29. märtsil. Kokku oli igas vanuserühmas umbes 25 lauljat, kes oma maakonnast poolfinaali võistlema pääsesid. Pärnu-Jaagupi lasteaiast Pesamuna astus 5-aastaste vanuserühmas lavale Julius Tomberg (õpetaja Triin Mägi) ning oli igati julge ja artistlik.

10–11-aastaste vanuserühmas esines Samuel Oviir (õpetaja Elena Mägi), keda saatsid kitarril Keiron Kodasma ja õpetaja Gajane Kurbanova. Kogu esitusest õhkus soojust ja musikaalsust.

Kuni 16-aastaste häälemurde läbinud noormeeste rühm oli esindatud tugevate lauljatega. Hendrik Visk paistis silma oma laia hääleulatuse ja kõlava häälega. Tema esitus oli hingestatud ning sellele aitasid kaasa klaverisaade (õpetaja Triin Mägi) ja keelpillide kõla (Henriette Visk ja õpetaja Siiri Laanesoo). Suur tänu kõikidele!

Jõudsime 9. ja 10. aprillil osaleda meie põhikooli lastekoori neidudega ka 4H lastekoori laululaagris Pärnjõel. Ette tuli valmistada mahukas repertuaar Pärnumaa laste laulupäevaks ning ka Läänemaa laulupäevaks. Töö oli pingeline ja saime päris hästi hakkama.

14. aprillil osalesid õpetaja Reine Niine karmoškaõpilased „Vaba lava" üritusel Pärnu-Jaagupi rahvamajas. Ägedad sellid, pole midagi öelda!

Meie noored solistid panid hooajale punkti 26. aprillil aset leidnud toreda kontserdiga „Kuldne Hääl" Pärnu-Jaagupi rahvamajas.

Hoogne koolilõpu periood on käima läinud. Muusikakooli lõpetajad kaitsesid oma muusikaloo lõputöid. Peagi on algamas eksamid nii solfedžos kui ka põhipillil.

Muusikakooli mudilased on asunud võistlustulle eelkooliealiste laste lauluvõistlusel „Lauluaias viisiratast veeretades", mille finaalkontsert toimub mai alguses Raeküla Vanakoolis.

Maikuu jooksul püüame muusikakooli kodulehele riputada meie koolis õpitavate pillide tutvustavad videod. Uusi huvilisi ootame vastuvõtukatsetele 3. juunil kell 17 muusikakooli. Mudilaste rühmad lõpetavad hooaja 26. mail.

Muusikakooli lõpuaktus 7. ja 4. klassi lõpetajatele toimub 30. mail kell 16 kooli aulas.

Rahulikku meelt ja imelisi muusikalisi elamusi sellel kaunil kevadel!

Vaheajal kohtusime Seljametsa rahvamajas mentorpäeval koolitaja Kardo Ojassaluga.

Saime hakkama!

INGA RAUDSEPP
näiteringide juhendaja

Nii kõlas rõõmus hüüe Pärnus Nooruse majas 11. aprillil toimunud Pärnumaa kooliteatrite festivalil. Lava pealt tulid alla kolm vallatut Tootsi lasteaed-põhikooli tüdrukut – Annegret, Desiree ja Rebeka – kes mängisid näidendis „Ahastamapanev asi".

Miks sa nutad? Mis on juhtunud? Peab välja selgitama! Alati aitab lõbus laul. Enne lavale minekut oli küll suur hirm, aga tüdrukud suutsid tõestada, et ennast kokku võttes ületatakse kõik hirmud ja raskused. Ka žüriile meeldis, et etenduses olid just lõbusad laulud. Kokku sai nooremas vanuseastmes näha viit etendust.

Kooliteatrite keskmises vanuseastmes mängisid Tootsi noored näidendis „Oh, miks küll nii?" See näidend valmis koostöös juhendaja ja noortega. Tihti küsime raskel ajal: miks? miks küll nii? miks just minuga? kas see raskus ja lootusetus jäävadki püsima? kes aitaks? millal hakkab paistma päike? millal tuleb lahendus? kas üksi või koos sõpradega?

Laval olid 5.–9. klassi õpilased Katre, Henri, Martin, Heleri, Catarina, Loore-Ly, Kadri, Emma, Mariliis, Kenet, Liisi, Kirke, Lisandra ja Rosanna, kes kõik mängisid oma osa usutavalt ja kaasahaaravalt. Et elus on väga palju kurjust, sallimatust ja mittemõistmist, siis see lugu lõpeb ikkagi julgustavalt, koos sõpradega ja ühiselt rumbat tantsides. Ka žüriile meeldis, et laval oli kasutatud palju muusikat ning tantsu. Keskmises vanuseastmes oli laval kokku kuus etendust.

Tootsi kooli noored said festivalilt uusi kogemusi ja teadmisi, kuidas järgmine kord paremini teha. Suur tänu korraldajatele!

Et saada veelgi targemaks, kohtusime vaheajal Seljametsa rahvamajas mentorpäeval koolitaja Kardo Ojassaluga. Sellelt kohtumiselt võtsime kaasa uued nipid ja mõtted. Aitäh, mentorpäeva korraldajale Krista Vessmannile.

Meie näiteringide rallile olete kõik oodatud 30. aprillil kell 18 Tootsi koolimajja.

Pipid küsisid: kumb oli enne – kas kana või muna?

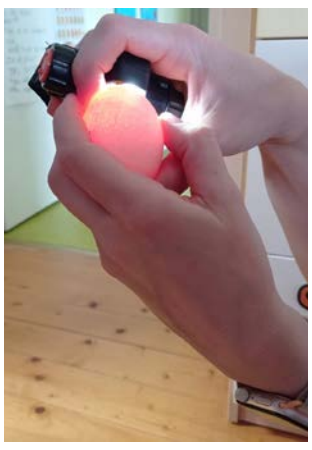
LIINA MÄGI
KATRIN TÜLLE
KRISTEL KODUSALU

Pipid uurisid koos, miks munad võivad olla erineva suurusega, kes üldse munevad.

Rühmas olevas inkubaatoris on viljastatud munad ning sellest algas põnev teekond tibude koorumise ootuses.

Lapsed proovisid näha läbi koore.

Pärnu-Jaagupi lasteaia Pesamuna Pipide rühmas algas sel kevadel midagi täiesti uut – projektiõpe, mis sündis laste enda küsimustest, uudishimust ja soovist maailma paremini mõista. Tegemist on meie lasteaias esimese sedalaadi õppimisega, kus õppetöö ei lähtunud õpetaja etteantud teemanädalast, vaid päriselt laste huvist ja avastamisrõõmust.

Kõik sai alguse sellest, et viisime koos lastega läbi erinevaid katseid munaga. Ühe muna panime 24 tunniks äädikasse, seejärel vette ning lõpuks soola sisse. Katsete tulemusena muutus muna väga erinevaks – see muutus pehmeks, kasvas oma algsest suurusest suuremaks ja lõpuks kuivas täiesti kokku. Lastel tekkis küsimus: „Aga kuidas tibu muna sisse saab?"

Sellest hetkest algas päris projektõpe. Arutasime laste küsimusi koos lapsevanematega ning tänu aktiivsetele vanematele jõudis meie rühma inkubaator ning viljastatud munad. Nii algas laste jaoks põnev teekond tibude koorumise ootuses.

Järgnevatel nädalatel uurisime koos, kes üldse munevad, miks munad võivad olla erineva suurusega ja millest see sõltub. Vaatlesime elavaid linde, õppisime nende eluviise ning arutlesime, kuidas tibud arenevad. Kirjutasime üles kõik laste küsimused, nende oletused ja vahel ka ebatäpsed arvamused ning otsisime vastuseid ühiselt uurides, katsetades ja arutledes.

Lapsed õppisid märkama, küsima, võrdlema ja ise järeldusi tegema. Loeme põnevusega päevi tibude koorumiseni ning hoolitsesime üheskoos inkubaatori eest. Lapsed valmistasid tibudele ka esimese pesa – pehme, turvalise ja kaunilt kaunistatud kodu, kuhu väikesed tibud pärast koorumist elama asuvad. Pipide rühma jaoks on see eriline ja õpetlik teekond, mille lõppu pole veel näha.

Projektiõpe erineb tavapärastest õpetaja poolt ette valmistatud teemanädalatest just selle poolest, et õppimise keskmes on lapse enda küsimus. Kui laps saab ise uurida seda, mis teda päriselt huvitab, muutub õppimine palju tähenduslikumaks ja sügavamaks. Selline õppeviis arendab laste uudishimu, koostöövõimet ja iseseisvat mõtlemist. Laps õpib otsima vastuseid, väljendama oma arvamust, kuulama teisi ning märkama seoseid päriseluga.

Vahel piisab ühest lihtsast küsimusest, et algaks suur avastusretk.

Ringkäik ERR-is pakkus unustamatu elamuse

HELI BUHT
Vändra gümnaasiumi õpetaja

Vändra gümnaasiumi 12. klass „Aktuaalse kaamera" stuudios koos Margus Saarega (vasakult kolmas).

Aprillikuu alguses külastasime klassiga Eesti Rahvusringhäälingut (ERR). Päev algas väga varakult, kooli juurest sõitsime välja juba kell 7.30 ning kohale jõudsime vähem kui kahe tunniga. Seadsime sammud telemaja poole, kus võttis meid vastu režissöör ja Eesti Televisiooni (ETV) muuseumi juhataja Tiit Kimmel. Tegu oli entusiastliku, energilise ja värvika ekskursioonijuhiga. Ta oli väga tore ja jutukas ning tema giidioskus oli lausa imetlusväärne. Igav temaga juba ei hakanud.

Ringkäiku alustasime ETV muuseumist, kus saime teada palju ETV ajaloo ja inimeste kohta. Giid küsis meie käest erinevaid faktiküsimusi, mis tekitasid lõbusa õhkkonna. Muuseumitoas oli põnev võrrelda oma käelaba erinevate televisioonitöötajate käejälgedega, mis olid seinal reas. Meelde jäi Valdo Pandi mõte „Tarkuse ees langetame pea, kuid headuse ees laskume põlvili".

Muuseumist liikusime edasi stuudiotesse. Esimene peatus oli esimeses stuudios, kus tegime selgeks, kuidas telesaade üldse sünnib. Nägime saadete „Täistund" ja „Terevisioon" stuudiote ülesehitust. Saime aru, et telekaamerad teevad ruumid hoopis suuremaks, kui need tegelikult on. Saime juttu puhuda saatejuht Anu Välbaga ja näha, kuidas monteeritakse saadet „Hommik Anuga".

Seejärel vaatasime ringi telemaja keldrikorrusel, kus asub ETV arhiiv ning õhus hõljub omapärane „filmilindi lõhn". Nägime seal vana tehnikat, millega ETV algusaegadel tööd tehti ja sõitsime 1965. aastast pärit liftiga, mis oli omaette kogemus.

Peale seda viis Tiit Kimmel meid saate „Ringvaade" stuudiosse, kus rääkis oma tööst meie koduvallast pärit reporter Heleri All. Meile anti võimalus järele proovida, kuidas telesaadet tehakse. Operaatorite, režissööride ja saatejuhi töö võtsid üle 12. klassi õpilased. See oli põnev kogemus ja arvame, et saime päris hästi hakkama.

Kui salvestus sai tehtud, liikusime edasi uudistemajja. Tegime väikese lõunasöögi ning ringkäik võis jätkuda. „Aktuaalse kaamera" stuudios võttis meie delegatsiooni vastu Margus Saar, kes oli väga lõbus ja humoorikas ning rääkis huvitavalt oma tööst ja eluolust.

Viimaseks sihtkohaks oli raadiomaja, kus meid võttis vastu Aleksandr Žemžurov. Ta on Raadio4 toimetaja ja ETV+ saatejuht. Olime juba päris väsinud, kuid oma rõõmsa olekuga suutis ta meid jällegi tegutsema panna. Aleksandri juhtimisel vaatasime ja katsetasime, kuidas raadiosaade sünnib ning kuidas esineda eetris. Saime ise teha intervjuud ning näha, kuidas hiljem saab kõik apsakad saatest kõrvaldada. Saime palju uusi teadmisi raadiotöö kohta.

Aleksandr viis meid ka raadiomaja katusele, kus tegime klassipildi ning kust avanes imeline vaade Tallinnale. Päeva lõpetuseks põikasime koos Tiit Kimmeliga läbi „Luise ja Oliveri" stuudiost, kus oli tore meenutada lapsepõlvesaateid. Viis tundi toimekat tegutsemist oli möödunud märkamatult.

Kogesime, et ERR-is töötavad ääretult sõbralikud ja vahvad inimesed. Oli üks ütlemata tore ja silmaringi avardav päev ning nii mõnigi meie seast sai inspiratsiooni tulevikuplaanideks.

Aitäh Tiit Kimmelile põneva päeva korraldamise ning kogu ERR-i perele lahke vastuvõtu eest! Täname Põhja-Pärnumaa vallavalitsust, Ernst Sokolowsky nimelist MTÜ-d ja bussijuht William Toomsalut!

Patrick Lepik pälvis Liivi etluskonkursil kaks eripreemiat

HELI BUHT
Vändra gümnaasiumi õpetaja

Kaks etluskonkursi eripreemiat pälvinud Patrick Lepik koos võistluse žüriiga. Pildil (vasakult): helilooja Pärt Uusberg, näitleja Maarja Johanna Mägi, Patrick Lepik ja kirjanik Kaur Riismaa.
FOTO: KARL-FREDY KRUUP

Juhan Liivi muuseumis toimus 10. aprillil 38. vabariiklik Liivi etluskonkurss, kus kogu Pärnumaad esindas Vändra gümnaasiumi 12. klassi õpilane Patrick Lepik.

Päev algas esinemisjärjekorra loosimisega, misjärel esitasid kõik osalejad esmalt luuletuse ning väikese pausi järel proosapala. Esinejaid oli igast Eesti nurgast ja tase oli väga kõrge. Etteastete järel oli kõigil asjaosalistel, nii esinejatel, juhendajatel, korraldajatel kui ka külalistel, võimalus anda oma hääl parimale luuletuse ja proosapala esitajale, et välja selgitada publiku lemmikud.

Seejärel sõidutati meid Alatskivi kalmistule, kus käisime Juhan Liivi haual. Patrickule anti austav ülesanne süüdata kirjaniku mälestuseks küünal, kuna ta esitas ainukesena kohalikus ehk Kodavere murdes teksti. Koos lugesime luuletust „Kui tume veel kauaks ka sinu maa", mis on kirjas ka Juhan Liivi hauasambal. Olid liigutavad hetked.

Peale Alatskivi mõisa tallis keha kinnitamist suundusime tagasi muuseumisse, kus sai uudistada erinevaid näitusi uutes majades ja luuletaja sünnitalu. Samal ajal tegi žürii koosseisus näitleja Maarja Johanna Mägi, kirjanik Kaur Riismaa ja helilooja Pärt Uusberg, pingelist tööd.

Saabusid pinevad hetked. Kõiki etlejaid ja nende juhendajaid tänati raamatu ja tänukirjaga. Seejärel asuti jagama eripreemiaid. Patrick oli publiku ära võlunud Juhan Liivi humoorika Kodavere murdes tekstiga „Juak", mille eest ta sai publiku lemmiku preemia proosateksti esitamise eest. Juba esinemise ajal oli kuulda, et lugu köitis ja tegi kuulajatele nalja, ning kiidusõnu jagus pärast esinemist õige mitmelt inimeselt.

Samuti pälvis Patrick ühe kolmest žürii eriauhinnast, mis kandis huumoripreemia nime. Sel üritusel ei anta välja 1.–3. kohta, on eripreemiate saajad ning võitja, kelleks osutus Tartu Luterliku Peetri kooli 4. klassi õpilane Ida Pruul.

Oli väga meeleolukas ja südantsoojendav päev. Suur tänu korraldajatele! Aitäh, Patrick, suurepäraste esituste eest! Õnnitleme tunnustuste puhul ja oleme sinu üle uhked! Sellisel üritusel osaleda nii esineja kui ka kuulajana on privileeg.

Noored ja „Speak Up 4 Democracy!"

AILE JAANSALU
ANNE ALUS
Pärnu-Jaagupi põhikooli õpetajad

Pärnu-Jaagupi põhikooli noored Euroopa Elamuskeskuses. FOTO: AILE JAANSALU

Paarikümnel Pärnu-Jaagupi põhikooli noorel avanes võimalus osaleda Tallinnas toimunud inspireerival õppepäeval, kuhu kaasati viis kooli üle Eesti, kes on seotud ka „Hooliva kooli" programmiga. Üritus leidis aset 31. märtsil Sakala 3 teatrimajas. Tegemist oli „Speak-Up-4-Democracy!" projekti avaüritusega, mida aitas kaasrahastada Euroopa Liit.

Üritus tõi kokku mitmete Eesti koolide õpilased ja õpetajad, keda ühendab huvi kaasa rääkida ja panustada oma kooli ning ühiskonna arengusse. Õppepäeval osalesid Pärnu-Jaagupi põhikooli, Häädemeeste keskkooli, Võnnu keskkooli, Tartu Hansa gümnaasiumi ja Võru Väike Werrone kooli noored. Päev oli suunatud kolmandale kooliastmele ning gümnaasiuminoortele.

Päev algas ühise kogunemisega, mis aitas osalejatel rahulikult kohale jõuda. Peale seda toimus sissejuhatus ja häälestumine. Noored said lühikese tutvumistegevuse kaudu omavahel tuttavamaks ning loodi turvaline ja avatud aruteluruum.

Seejärel jaguneti laudkondadesse, kus toimus töö nn arutelukohviku vormis. Iga laudkonda juhtis õpetaja, kelle roll oli suunata arutelusid ning talletada noorte mõtteid. Noored osalesid kolmes järjestikuses vestlusvoorus, mille teemadeks olid demokraatia, kodanikuaktiivsus ja taastav õigus. Selline ülesanne nõudis noortelt head kohanemisvõimet ning julgust võõras seltskonnas ennast väljendada.

Päeva üheks meeldejäävamaks osaks oli kaasamisteater – foorumetendus „Karistus?!" Noored said aktiivselt kaasa mõelda ning sõna otseses mõttes etendusse sekkuda, otsides lahendusi taastava õiguse põhimõtetest lähtuvalt. See pakkus võimaluse kogeda, kuidas saab keerulisi olukordi lahendada mitut moodi ning sageli sõltub lahendus neist endist.

Õppepäev lõppes Euroopa elamuskeskuse külastusega, kus noored said põneval ja interaktiivsel moel tutvuda Euroopa Liidu toimimisega. Saime lahke kutse tulla kindlasti tagasi, et osaleda Euroopa Parlamendi matkimise mängus, mille abil paremini mõista otsustusprotsesse Euroopa Liidu tasandil.

Sellised ühised kohtumised annavad noortele julgust oma häält kuuldavaks teha ning toetavad nende kasvamist aktiivseteks ja hoolivateks ühiskonnaliikmeteks.

Lasteraamatupäeval oli Pärnjõe kooli õpilaste külaliseks kirjanik ajakirja „Hea Laps" peatoimetaja Kätlin Vainola.

Kohtumine lastekirjanikuga

PÄRNJÕE KOOLI 2.+4. KLASS

Meie koolil on saanud traditsiooniks tähistada lasteraamatupäeva ning kutsuda külla mõni lastekirjanik. Sel aastal oli meie külaliseks lastekirjanik ja ajakirja „Hea Laps" peatoimetaja Kätlin Vainola.

Hakkasime varakult lugema Kätlin Vainola kirjutatud raamatuid ja õppisime eeskava, mis rääkis kirjaniku elust ja loomingust.

Lasteraamatupäeval tutvustasime pärast esimest tundi tervele koolile Kätlin Vainola elu ja loomingut. Kohtumisele kirjanikuga kutsusime ka Kergu kooli õpilased ning õpetajad.

Kätlin Vainola tundis huvi, mida me temast teame ning seejärel rääkis kirjanik kuulajatele oma lapsepõlvest koos vanaema ja vanaisaga ning oma perest. Ta rääkis, kuidas valmis tema esimene raamat „Ville".

Raamatu elavdamiseks luges kirjanik ette ühe jutu Ville lugudest. Lastepärasust aitasid rõhutada kunstnik Kaspar Jancise poolt vasaku käega joonistatud pildid. Raamat „Ville" jutustab kirjaniku lapsepõlvest, kuhu on lisatud ka veidi fantaasiat.

Kirjanik luges meile ka katkendeid raamatutest „Kus on armastus", „Lootuse puu" ning „Kass Kipperi mereseiklus". Kõik need teosed tundusid põnevad.

Kirjanik Kätlin Vainola tõi kaasa ka mõned „Hea Lapse" ajakirjanumbrid. Ta tutvustas selle ajakirja erinevatest numbritest huvitavaid rubriike ning soovitas meil osaleda neis korraldatud võistlustel ja nuputamistel.

Kätlin Vainola jagas meie enda kodust kaasa võetud või kohapeal ostetud raamatutesse autogramme. Ta õpetas meile ka kummikeksu, kuna see oli lapsena tema lemmikmäng, mida mängis vahetundides ja vabal ajal. Kirjanik rääkis meile ka enda peagi müüki tulevast uuest raamatust. Ootame seda põnevusega!

Põnevaid jutte kuulates möödus aeg linnutiivul. Kätlin Vainolaga kohtumise ootus tasus end ära. Järgmisel aastal lasteraamatupäeval tahame kohtuda taas mõne lastekirjanikuga.

Etlejad olid maakondlikul Liivi konkursil edukad

HELI BUHT
Vändra gümnaasiumi õpetaja

Audru kooli kogunes 1. aprillil hulganisti Pärnu maakonna koolide etlejaid, et välja selgitada vanuseastmete parimad ning Pärnumaa esindaja 38. Liivi üleriigilisel etlusvõistlusel Tartumaal Rupsi külas Juhan Liivi muuseumis.

On suur rõõm, et žürii valis Pärnumaad esindama meie kooli 12. klassi õpilase Patrick Lepiku (juhendaja Heli Buht), kes ühtlasi pälvis maakondlikul konkursil gümnaasiumiastmes esikoha. Patrick esitas konkursil Juhan Liivi Kodavere murdes pala „Juak" ning Kalju Lepiku luuletuse „Põleb!"

Gümnaasiumiastmes anti välja kolm hõbediplomit ning ühe neist pälvis meie kooli 12. klassi õpilane Liisu Trelin (juhendaja Heli Buht), kes esitas Doris Kareva luuletuse „Öö lõhnas, elav ja pime" ning Juhan Liivi pala „Ei laula!"

Samamoodi saavutas teise koha 5.–6. klasside arvestuses 6.a klassi õpilane Rait Vigla (juhendaja Tiiu Lilienthal-Üle), kelle etteasteks olid Juhan Liivi luuletus „Üks märtsihommik udune" ja Doris Kareva proosapala „Vaikuse lood".

7.–9. klasside arvestuses tuli auhinnaline koht samuti meie kooli. Žürii andis välja kaks kolmandat kohta, millest üks kuulus meie kooli 9. klassi õpilasele Seren Rohtlale (juhendaja Anne Vaher). Seren esitas Juhan Liivi luuletuse „Ma lillesideme võtaks" ja Heljo Männi proosapala „Ingel".

Rait Vigla, Seren Rohtla ja Salem Abo Aly. FOTOD: HELI BUHT

Meie koolist osalesid konkursil veel 6.a klassi õpilane Salem Abo Aly, kelle etteastesse kuulusid Juhan Liivi luuletus „Pikne" ja Heljo Männi pala „Sõnnikusaag" ning 11. klassist Sandra Rand, kes esitas Juhan Liivi luuletuse „Kui tume veel kauaks ka sinu maa" ja Hando Runneli pala „Kriitika ülistus". Sandra ja Salemi esitus oli samuti väga nauditav.

Sandra Rand, Patrick Lepik ja Liisu Trelin.

Enne maakondlikku konkurssi toimus Vändra gümnaasiumis emakeelepäeva puhul koolisisene etluskonkurss, kus oli palju häid esitusi. Žürii valis esikolmiku nii põhikoolist kui ka gümnaasiumiosast ning seega oli võimalus kuuel õpilasel meie kooli esindada. Oleme kõigi meie etlejate üle uhked!

Jäätmete sorteerimine tähendab väiksemaid arveid

Mida paremini jäätmeid liigiti kogume, seda väiksem on prügiarve – alates 1. juulist 2026 muutub see vahe eriti selgelt tuntavaks. Muutub segaolmejäätmete hinnastamine, kuid sellega ei kaasne paratamatu hinnatõus, vaid iga majapidamine saab liigiti kogumisega ise panustada sellesse, et jäätmearve madalam püsiks.

Kes sorteerib, maksab vähem. Keskmiselt tuleb segaolmejäätmete konteinerisse pandud biojäätmete ja pakendijäätmete eest tasuda 4 kuni viis korda kõrgemat tasu kui siis, kui need oleksid liigiti kogutud.

Paraku on segaolmejäätmete hulgas sageli just väga palju pakendijäätmeid ja biojäätmeid.

Ühes majapidamises tekkivatest jäätmetest moodustavad segaolmejäätmed päriselt vaid umbes viiendiku.

Umbes sama palju on biojäätmeid ning oluliselt suurem osa on hoopis plast-, metall-, klaas- ja papp- ning paberpakendeid, millest on võimalik uusi materjale ja tooteid teha, kui neid kogutakse eraldi.

Kui panna kõik kokku segaolmejäätmete konteinerisse, läheb see materjal hoopis prügimäel või põletusahjus asjatult raisku. Jäätmereform lõpetab sellise olukorra, sest liigiti kogumine hakkab päriselt ära tasuma ja muutub mugavamaks.

Milliseid muudatusi toob jäätmereform?

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on korraldada jäätmete kogumine nii, et vajalikud konteinerid oleksid kodule lähemal ja jäätmete üleandmine inimesele lihtsam.

Kortermajade juures on edaspidi üldjuhul neli konteinerit: segaolmejäätmetele, biojäätmetele, paberile ja kartongile ning plast- ja metallpakendile. Klaaspakendi kogumise lahendus sõltub piirkonnast.

Eramajade juurde tuleb vähem konteinereid. Biojäätmed võib jätkuvalt ise ära kompostida. Pakendite üleandmiseks võib kasutada pakendikotti. Mõnes piirkonnas jäävad alles ka avalikud pakendikonteinerid. Seal, kus majad paiknevad kõrvuti, võib mõistlik lahendus olla ka ühised konteinerid mitme majapidamise peale.

Alates uuest jäätmeveoperioodist maksab inimene nii plast- ja metallpakendite kui ka papp-ja paberpakendite konteineri tühjendamiskorra eest 50 eurosenti, see hakkab kehtima kogu Eestis.

Enamikes omavalitsustes tähendab see senisest soodsamat pakendite või segaolmejäätmete üleandmise hinda kui seni.

Jäätmereformiga kaasneb ka muudatus prügiveo sagedustes. Linnades ja alevikes ei pea enam prügikonteineri tühjendus toimuma vähemalt kord kuus, vaid võib toimuda ka kord kvartalis. Vaid biojäätmete vedu peab ka edaspidi toimuma kord kuus juhul, kui biojäätmeid ise ei kompostita. Pakendijäätmete ja segaolmejäätmete vedu võib kõikjal toimuda ka kord kvartalis.

See aitab vältida olukorda, et jäätmevedaja peab pooltühje konteinereid tühjendamas käima ning annab võimaluse valida just oma majapidamise vajadusele sobiv lahendus.

Jäätmeveo teenustasu sõltub jäätmeliigist, mahuti suurusest ja veosagedusest. Selleks, et mitte asjatult prügiveo eest maksta, soovitame:

- kogu pakendijäätmed ja biojäätmed eraldi,
- vali iga jäätmeliigi jaoks õige suurusega konteiner või jäätmekott,
- kui veopäevaks, ei ole konteiner veel täis, siis kaalu veosageduse muutmist, väiksema konteineri või jäätmekoti kasutamist.

Igal juhul tasub meil kõigil juba praegu oma harjumused üle vaadata: kas kõik, mida saab liigiti koguda, jõuab ikka õigesse kohta? Jäätmete sorteerimisel on abiks ka riiklik olmejäätmete liigiti kogumise juhend, mille leiab kliimaministeeriumi kodulehelt aadressil kliimaministeerium.ee/jaatmete-liigiti-kogumine.

KÜSK avab kevadel mitmeid taotlusvoore vabaühendustele

SIGRID KOOREP
kodanikuühiskonna sihtkapitali kommunikatsioonijuht

Sihtasutus Kodanikuühiskonna Sihtkapital (KÜSK) avab kevadel mitmeid taotlusvoore, mis toetavad vabaühenduste arengut ja rahvusvahelist koostööd.

Kõige esimesena avanes vabaühenduste arenguhüpet ettevalmistav taotlusvoor, kuhu saab taotlusi esitada kuni 10. maini.

Sellele järgnevad lähiajal ka vabaühenduste arenguhüppe ning rahvusvahelise suuna taotlusvoorud, mille täpsemad avamiskuupäevad selguvad aprilli lõpus.

Arenguhüpet ettevalmistav ja arenguhüppe taotlusvoor

Arenguhüpet ettevalmistava taotlusvooru eesmärk on aidata vabaühendustel oma tegevust analüüsida ning kavandada edasist arengut. Toetuse abil saab koostada näiteks arengukava, tegevusplaani, kommunikatsiooni- või äriplaani, millega siis arenguhüpet sooritama minna. Maksimaalne toetussumma on 4000 eurot ning omafinantseeringut ei nõuta.

Arenguhüppe taotlusvoor on suunatud juba läbimõeldud arenguplaanide elluviimisele. Toetust saavad taotleda organisatsioonid, kes teavad, millises suunas soovivad areneda – olgu selleks näiteks nähtavuse suurendamine, oma tulu kasvatamine või meeskonna võimekuse tõstmine.

Arenguhüppe toetuse maksimaalne suurus on 25 000 eurot ning omafinantseering peab olema vähemalt 5% taotletavast summast. Arenguhüpet ettevalmistavas voorus osalemine ei ole arenguhüppe taotlemise eelduseks.

2024. aastal toetati arenguhüpet ettevalmistavas voorus ligikaudu 30 projekti, mille tulemusel valmisid muu hulgas arengukavad, äriplaanid ja tegevuskavad.

Arenguhüppe taotlusvoorust sai toetust ligi 20 projekti, mille raames arendati organisatsioonide tegevusvõimekust ja loodi uusi lahendusi kogukondades.

Rahvusvahelise koostöö toetused

Kevadel on oodata ka rahvusvahelise suuna taotlusvoorude avanemist. Taotlusvoor koosneb kolmest konkursist: reisitoetused, välisprojektide omaosaluse toetus ning rahvusvaheliste katusorganisatsioonide sündmuste korraldamise toetus Eestis.

Reisitoetused on mõeldud Eesti vabaühenduste rahvusvahelises koostöös osalemise toetamiseks. Toetust saab kasutada näiteks rahvusvahelistel kohtumistel, koolitustel või koostööprojektides osalemiseks, et tuua Eestisse uusi teadmisi ja kogemusi ning tugevdada vabaühenduste rolli rahvusvahelisel tasandil.

Välisprojektide omaosaluse toetusega aidatakse Eesti vabaühendustel osaleda rahvusvahelistes koostööprojektides. Toetust kasutatakse projekti omafinantseeringu katmiseks või antakse kindlasummalist toetust juhul, kui projektileping on sõlmitud välisrahastajaga. Toetuse ülemmäär projekti kohta on 10 000 eurot.

Rahvusvaheliste katusorganisatsioonide sündmuste korraldamise toetus, mille kaasabil toimus 2025. aastal näiteks Tallinnas Euroopa robootikanädala fookusüritus ning julgeoleku ja kodanikuühiskonna konverents, aitab tuua Eestisse rahvusvahelisi koostööpartnereid, teadmisi ja kogemusi. Toetatakse Eestis toimuvate rahvusvaheliste suursündmuste korraldamist, mis suurendavad Eesti kodanikuühiskonna nähtavust ja loovad uusi koostöövõimalusi. Toetuse ülemmäär on 12 000 eurot taotluse kohta, kuid mitte rohkem kui 25% sündmuse kogueelarvest.

Kõigi selle vooru toetuste eesmärk on arendada Eesti vabaühenduste rahvusvahelist koostööd, soodustada teadmiste ja kogemuste vahetust ning suurendada Eesti kodanikuühiskonna tuntust maailmas.

KÜSKi taotlusvoorude kohta saab lähemalt lugeda KÜSKi kodulehelt: kysk.ee.

Tervisekassa kutsub lapsi hambaarstile

Tervisekassa hakkas alates aprillist saatma lapse 2. sünnipäeval mõlemale lapsevanemale teavitusi, et viia laps esimest korda hambaarsti juurde. Varakult alustatud regulaarne suutervise kontroll aitab kujundada õiged suuhoolduse harjumused ning märgata võimalikke probleeme enne, kui need muutuvad valulikuks või vajavad keerukamat ravi.

2025. aastal külastas hambaarsti 71% Eesti 4–18-aastastest lastest. Kõige eeskujulikuma hõlmatusega paistsid silma 7–8-aastased (78%) lapsed. Tervisekassa hambaravi teenusejuhi Tiia Zeigo sõnul on just kooliikka jõudvad lapsed tublid hambaarsti külastajad. „Seevastu 14–19-aastaste noorte seas langeb hõlmatus 62%-ni ning enam kui pooled kontrolli jõudnud noortest vajavad hambaaukude ravi. Neist ligi pooled vajasid ka igemeravi või hammaste puhastust, mis näitab, et suuhügieeni harjumused on ebapiisavad," lisas Zeigo.

„Ent sama murettekitav on olukord 2–6-aastaste laste hambaravis – mullu vajas anesteesias hambaravi ligi 1500 last, kellel olid hambaaugud tekkinud mitmesse hambasse korraga. See peegeldab tõsiasja, et lapsed jõuavad esimesele visiidile sageli liiga hilja, kui probleemid on juba kujunenud. Enamik neist juhtumitest on välditavad ennetava tegutsemisega," ütles Zeigo.

Tervisekassa hakkas saatma lapse 2. sünnipäeval lapsevanemale teavitusi, et viia laps esimest korda hambaarsti juurde. FOTO: SHUTTERSTOCK

Seetõttu keskendub tervisekassa sel aastal koos partneritega veelgi enam väikelaste suutervise probleemide ennetamisele ning lapsevanemate teadlikkuse tõstmisele, et õiged suuhoolduse harjumused kujuneksid juba varakult. „Meie eesmärk on toetada peresid laste suutervise hoidmisel. Teavitus lapse 2. sünnipäeval on lihtne meeldetuletus, mis aitab kiire argipäeva keskel õigel ajal hambaarsti juurde jõuda," rõhutas Zeigo. „Igapäevased õiged hambapesu- ja toitumisharjumused ning aegsasti tehtud kontrollvisiidid mõjutavad lapse suutervist kogu eluks."

Kuidas teavitus toimib ja kuidas aega broneerida?

Tervisekassa saadab mõlemale lapsevanemale teavituse lapse 2. sünnipäeval riigiportaalis eesti.ee märgitud e-posti aadressidele. Aja hambaarsti külastamiseks broneerib lapsevanem ise, valides sobiva teenuseosutaja tervisekassa lepingupartnerite nimekirjast. Tegemist pole erakorralise visiidiga, kuid kõige mugavam on aeg kirja panna esimesel võimalusel pärast teavituse saamist.

Lapse esimene hambaarstikülastus

„Iga laps on erinev ja selle erinevuse tunnetamine on üks hambaarstile vajalike oskusi. Küll on aga mõned üldised soovitused ja nipid, mida väikelapsega töötamisel kasutada," rääkis Eesti hambaarstide liidu juhatuse liige ja Tartu ülikooli kliinikumi stomatoloogiakliiniku juht/vanemarst-õppejõud Piret Vilborn.

„Esimese visiidi eesmärk peakski olema tutvumine ja nõustamine. Lapsel peaks kogu visiidil säilima turvatunne (näiteks vanema süles istudes). Lapsega on sobiv suhelda, olles ise lapse silmade kõrgusel, jagades infot rahulikult ja sõbraliku tooniga talle mõistetavas ja lihtsas keeles," soovitas Vilborn.

„Hea nipp on ka „näita ja selgita" tehnika kasutamine, kus pehmete mänguasjade peal demonstreeritakse seda, mida lapsega hambaarsti juures tegema hakatakse. Vahel aitab tähelepanu kõrvale juhtimine kas mänguasjade või multifilmide näitamisega. Vähemoluline ei ole ka lapse pidev tunnustamine kogu visiidi vältel ja võimalusel väikesed kingitused peale vastuvõtu lõppu," lisas ta.

Kuidas saab lapsevanem last esimeseks hambaarstivisiidiks ette valmistada?

- Räägi hambaarstist rahulikult ja positiivselt – väldi väljendeid, mis võivad tekitada hirmu (nt „ei tee haiget").
- Mängige kodus „hambaarsti", loendage hambaid, vaadake taskulambiga suhu või peske koos nukul hambaid.
- Planeeri visiit ajale, mil laps on puhanud ja söönud.
- Võta kaasa lapse lemmikmänguasi ja varu aega, et vältida kiirustamist.
- Anna hambaarstile teada, kui lapsel on varem olnud ebameeldivaid tervishoiukogemusi.

Kasulikku nõu lapse hammaste eest hoolitsemiseks pakub tervisekassa ja Eesti hambaarstide liidu koostöös loodud ennetusprogramm „Suukool", mis õpetab kogu elanikkonnale õigeid suuhügieeni võtteid. Suukooli projektimeeskond viib 2026. aastal üle kogu Eesti ligi 800 lasteaiarühmas läbi juhendatud hambapesu programmi, mis aitab kujundada igapäevaseid häid suuhoolduse harjumusi. Sel aastal osaleb kokku üle 14 tuhande lapse.

Suukooli projekti konsultant ja tegevhambaarst Anastassia Kuldmaa julgustab lapsevanemaid suunama kõiki lasteaedu programmiga liituma. „Kuigi teadlikkus on viimastel aastatel paranenud, on arenguruumi veel palju – lapse suutervis on eelkõige lapsevanema vastutus," paneb Kuldmaa lapsevanematele südamele.

Rohkem infot suutervise hoidmiseks leiab www.suukool.ee.

„Vändra lahtine matt" tõi kohale maadlejad neljast riigist

11. aprillil sai teoks juba 60. maadlusturniir „Vändra lahtine matt". Võistlustulle astusid nelja riigi maadlejad – lisaks eestlastele osalesid võistlustel ka soomlased, lätlased ja leedukad. Juubeliturniiril jõudis matile kokku 200 maadlejat, kes esindasid 26 maadlusklubi. Klubide arvestuses jätsime esikoha koju.

Meie klubi maadlejatest lõpetasid võistlused võidukalt Jürgen Silling, Peedu Perner, Raul Kiveste ja Sander Silling. Teise koha saavutasid Delisia Pert, Reimo Pipar, Lukas Toom, Maido Märtsin ja Armo Aun ning kolmanda koha Stella Raun, Karlos Pert, Jasper Jürimäe, Raiten Tiismaa, Andero Välja, Oskar Perner, Karol Pert, Mikkel Pajumäe, Pert Toom, Lukas Perner ja Kaido Tikk.

Klubi esindasid veel edukalt Mia Sofia Voksep, Mia-Romily Margus, Viktoria Balalenkova, Margarita Guntari, Harri Olvik, Jasper Lorentson, Salem Abo Aly, Adrian Välja, Steven Pajumäe, Ramon Tuisk, Robin Ostra, Eero Aun, Erko Elmend ja Tomi Reilent.

Vändra maadlusklubi meeskond 60. „Vändra lahtisel matil".

Erikaaludes tegid esimesed sammud võistluste suunas: Myles Mägisalu, Levon Toom, Jass Silling, Keven Kenneth Põder, Villem Perner, Matheo Sebastian Märtsin, Remi Kiveste, Markus Mägi, Rasmus Mägi, Rohan Ruberg, Henri Nurmesalu ja Johannes Viir.

Kiidusõnad treeneritele ja südamlik tänu vabatahtlikele, lapsevanamatele, toetajatele, abistajatele ning kaasaelajatele, meil on uskumatult tore ja suur meeskond!

Üritusele panid õla alla Boardic, Balsnack, Valley, Wendre, Lsab Vändra, Fixus Vändra , Vändra tare, Coop Vändra, Agrone, Võidumaa talu, Pärnumaa spordiliit, Eesti maadlusliit, Vändra gümnaasium, Põhja-Pärnumaa vald, Jõe puhketalu indiaaniküla, kultuurkapitali Pärnumaa ekspertgrupp, Nurme looduskosmeetika, Piesta Kuusikaru talu, Eestirobot.ee, Cinema catering, Wegdisain, Mybody.

Teised tulemused

Andreas Välja tuli Euroopa suurimal maadlusturniiril Tallinn Open 3. kohale.

Võistlustel osales üle 3000 maadleja 40 riigist. Võistluspäevad olid pikad ning näiteks Raiteni kaalus oli osalejaid 53. Andreas pidi võitma 7 matši, et saada pronksmedal.

U20 –72 kg Andreas Välja, 3. koht; U13 –40 kg TGR Delisia Pert, 6. koht; U13 –26 kg Adrian Välja, 11. koht; U13 –26 kg Karlos Pert, 13. koht; U13 –40 kg T Delisia Pert, 17. koht; U13 –38 kg Raiten Tiismaa, 24. koht.

12. aprillil toimusid Taanis Põhjamaade meistrivõistlused, kus Andreas Välja saavutas U20 vanuseklassis hõbemedali. Teel finaali alistas Andreas Norra maadleja tulemusega 9:0, aga finaalis tuli tunnistada Rootsi esindaja paremust seisuga 0:9.

Vändra maadlusklubi esindus U20 Eesti meistrivõistlustel.

Andreas Välja on U20 vanuseklassi Eesti meister

21. märtsil toimusid Türil Eesti U20 vanuseklassi meistrivõistlused ning kehakaalus –72 kg saavutas ülekaalukalt esikoha Andreas Välja.

Kolmanda kohaga lõpetas turniiri Armo Aun kehakaalus –82 kg. Kened Mägisalu (–67 kg) ja Tomi Reilent (–82 kg) saavutasid võistluste kokkuvõttes 5. koha. Klubi maadlejatest saavutas veel 9. koha Erko Elmend (–77 kg) ning 10. koha Lukas Perner (–82 kg).

7. märtsil võitis Lukas Perner Eesti U17 vanuseklassi meistrivõistlustel kehakaalus –92 kg hõbemedali. Samadel võistlustel saavutas Pert Toom (–71 kg) 5. koha, Erko Elmend ja Tomi Reilent (–80 kg) jäid jagama 8. kohta ning Rayan Kuldma (–65 kg) platseerus 10. kohale.

14. märtsil toimunud noorte rahvusvaheliselt turniirilt Kristjan Palusalu mälestuseks naasesid esikohaga Delisia Pert (T –44 kg) ja Raiten Tiismaa (–39 kg). 5. kohale maadles end turniiril Karlos Pert (–27 kg) ning Adrian Välja saavutas samas kehakaalus 8. koha. Robin Ostra (–62 kg) platseerus seekord 14. kohale.

Laste osalemine rutiinses tervisekontrollis on tõusuteel

Tervisekassa andmetel on 11–12-aastaste laste osalemine perearsti juures toimuvates tervisekontrollides märgatavalt kasvanud. Kui varem jäi paljudel eelteismelistel kontroll lapsevanemate teadmatuse tõttu tegemata, siis tänaseks jõuab perearsti juurde ligi 60 protsenti selle vanuserühma lastest.

Kui 2024. aastal osales 11–12-aastaste laste tervisekontrollis umbes iga neljas laps (26%), siis 2025. aasta jooksul tõusis see näitaja 58 protsendini. Kõrgeim oli osalemismäär Hiiumaal (72%) ja madalaim Viljandimaal (41%).

Tervisekassa tervishoiuteenuste arendamise portfellijuhi Liis Kruusi sõnul jätkatakse süsteemse teavitustööga, et tõsta lapsevanemate teadlikkust laste tervisekontrollidest. „Möödunud aastal alustasime 11–12-aastaste laste vanematele SMS-teavituste saatmist. Kuna koolieas laste puhul viib enamik tervisekontrolle läbi kooliõde, ei olnud paljud lapsevanemad teadlikud, et 11–12- ja 15–16-aastase lapsega tuleks pöörduda perearstikeskusesse põhjalikumale läbivaatusele. Personaalsed meeldetuletused ja laiem teavitustöö on end igati õigustanud ja aidanud osalust märkimisväärselt tõsta. Meie eesmärk on, et lapsed ja noored jõuaksid kontrolli õigel ajal – nii saame võimalikke tervisemuresid ennetada või varakult avastada," ütles Kruus.

Aprillis käivitab tervisekassa uue teavitussüsteemi, hakates lapsevanematele saatma meeldetuletusi e-posti teel, kui laps jõuab kindlasse vanusesse. „Esialgu hakkame saatma tervisekontrollide teavitusi 4-, 5-, 6-, 11- ja 15-aastaseks saanud laste vanematele. Erinevalt SMS-ist saame e-kirja teel jagada ka põhjalikumat infot selle kohta, mida kontrollis tehakse ja miks see on lapse arengu seisukohalt oluline," lisas Kruus.

Perearst dr Kristi Särgava kutsub lapsevanemaid teadlikult leidma aega ning tulema oma lapsega tervisekontrolli ka siis, kui silmnähtavaid kaebusi ei ole. „Sageli öeldakse, et kui laps on terve, siis pole justkui põhjust arsti juurde tulla. Tegelikult on just need ennetavad visiidid kõige väärtuslikumad. Vastuvõtul saame rahulikult rääkida lapse igapäevaelust: kuidas ta magab, liigub, sööb ja koolis hakkama saab. Lisaks füüsilisele läbivaatusele vaatame tervikut – ka seda, kuidas laps end tunneb ja kas tal on vaimselt kõik hästi. Minu jaoks on oluline, et nii laps kui ka lapsevanem tunneksid end vastuvõtul turvaliselt ja julgeksid küsida ka neid küsimusi, mis muidu ehk küsimata jäävad. Mida varem me võimalikele murekohtadele jaole saame, seda lihtsam on neid lahendada ja toetada lapse arengut," ütles Särgava.

Tervisekassa paneb lapsevanematele südamele, et kuigi riik toetab meeldetuletustega, tuleb tervisekontrolliks aeg broneerida lapsevanemal endal. Perearstikeskuses toimuv tervisekontroll on tasuta.

Rohkem infot laste tervisekontrollide ajagraafiku kohta leiab tervisekassa kodulehelt tervisekassa.ee/lapsetervis.

Tervisekassa andmetel on 11–12-aastaste laste osalemine perearsti juures toimuvates tervisekontrollides märgatavalt kasvanud. FOTO: SHUTTERSTOCK

Vaimse tervise valgusfoor – kust otsida vaimse tervise teemadel abi?

Kuidas hoida oma tervist ja leida informatsiooni vaimse tervise teemadel?

Igapäevaelu võib tuua kaasa stressirohkeid olukordi. Mida teha, et tugevdada oma vastupanuvõimet?

Tervist, sealhulgas vaimset tervist aitavad hoida:

- **igapäevarutiinid** – kui igapäevased tegevused ja rutiinid on häiritud, püüa muutustega kohaneda ja loo endale uued toetavad harjumused;
- **puhkus ja uni** – hoolitse selle eest , et saaksid piisavalt und ja leiaksid ka päevasel ajal hetki puhkehetki;
- **liikumine** – tuleb kasuks nii sinu vaimsele kui ka kehalisele tervisele. Juba ühekordne jalutuskäik või treening leevendab stressi ja parandab meeleolu. Regulaarne mõõduka intensiivsusega liikumine aitab saavutada püsivalt head enesetunnet;
- **toitumine** – regulaarne ja mitmekesine toitumine mõjub vaimsele tervisele väga hästi. Jälgi, et toidus leiduksid kõik vajalikud toitained ja vitamiinid. Korrapärane söömine aitab vältida ka stressist tingitud söömasööstusid ja näksimist;
- **lähedased suhted** – heaolule mõjuvad hästi kontakt ja suhtlus inimestega, kes sind toetavad või keda sina saad toetada.

NB! Väldi uimasteid! Alkoholist ja teistest uimastitest ei ole vaimse tervise murede leevendamisel abi. Hetkelise pingelõdvenduse järel need hoopis süvendavad halba meeleolu. **Lisainfo:** alkoinfo.ee ja narko.ee.

Vaimse tervise hoidmise kohta leiad väärtuslikku informatsiooni: enesetunne.ee, peaasi.ee, toitumine.ee ja tarkvanem.ee.

Kuulamist vaimse tervise teemadel leiad näiteks: esmaabi.peaasi.ee/podcastid/, soundcloud.com/tervisekassa

Vaimne tervis on halvenenud ja see häirib igapäevaelu?

Võta ühendust tasuta vaimse tervise tugiliinidega. Saad seda teha nii telefoni kui ka veebi teel:

- **emotsionaalse toe ja hingehoiu telefon 116 123** – nõustajad pakuvad tuge iga päev kell 10.00–00.00, hingehoidjad on sel liinil kättesaadavad kell 16.00–02.00;
- **peaasi.ee e-nõustamine** – nõustajad kuulavad, annavad nõu ja suunavad vajadusel sobiva spetsialisti juurde. Registreerida saab aadressil: noustamine.peaasi.ee;
- **lahendus.net veebinõustamine** – nõustajad ehk "lahendajad" on psühholoogiaüliõpilased ja vilistlased, kes tegutsevad kogenud nõustajate juhendamisel;
- **lasteabi telefon 116 111** – laste vaimse tervise ja heaoluküsimustes saab nõu küsida ka veebilehel lasteabi.ee;
- **koolipsühholoogide nõuandetelefon 1226** – koolipsühholoogiga saab rääkida eesti keeles esmaspäevast reedeni kell 16.00–20.00. **Venekeelne telefon 1227** on avatud teisipäeviti kell 16.00–20.00.

Uuri, kas ja millist vaimse tervise tuge on võimalik saada:

- **oma tööandjalt** – abi võib olla nii töökorralduse muudatustest kui ka toetavatest teenustest. Tuge võid saada nii kolleegidelt, juhilt, töökeskkonnavolinikult või personalispetsialistilt kui ka töötervishoiuarstilt;
- **oma kohalikust omavalitsusest** – omavalitsused pakuvad oma elanikele psühhosotsiaalset ja psühholoogilist abi nende poolt määratud sihtrühmadele;
- **teistest organisatsioonidest** – lisaks kirjeldatule on veel vaimse tervise teenuseid pakkuvaid asutusi. Loe rohkem näiteks õiguskantsleri kodulehelt.

Vaimse tervise tõttu on tekkinud igapäevaeluga toimetulekul suured raskused?

Võta esimesel võimalusel ühendust perearstikeskusega. Kui sa ei tea oma perearsti nime või kontaktandmeid, leiad need Terviseportaalist. Perearstikeskuses hinnatakse sinu olukorda ja vajadusi ning aidatakse planeerida edasisi samme.

Vajadusel suunab perearst sind sobiva vaimse tervise spetsialisti juurde – näiteks vaimse tervise õe, psühholoog-nõustaja, kliinilise psühholoogi või psühhiaatri vastuvõtule. Tervisekassa lepinguga psühholoogilise ravi osutajad (kliinilised psühholoogid) leiad siit. Vastuvõtule pääsemiseks on vajalik perearsti saatekiri. Ilma saatekirjata saab pöörduda vaimse tervise õe poole, registreerudes vastuvõtule Terviseportaalis.

- **Ööpäevaringselt pakub eesti ja vene keelses tervisenõu perearsti nõuandetelefon 1220** (tavatariif) **või 634 6630** (tasuta). Loe liini kohta rohkem: 1220.ee.
- **Kriisinõustamist pakub Ohvriabi kriisitelefon 116 006.** Võid ühendust võtta ka kirjutades palunabi.ee vestlusaknasse või broneerida tasuta videonõustamise. Teenust pakutakse eesti, vene ja inglise keeles.
- **Eluliini emotsionaalse toe telefon 655 8088** on avatud iga päev kell 19.00–07.00 eesti keeles ja numbril **655 5688** vene keeles.
- **Erakorraline vaimse tervise abi** on kättesaadav ööpäevaringselt suuremate haiglate psühhiaatriakliinikute valvetubades:
  - **Tallinn:** Paldiski mnt 52, telefon 617 2650
  - **Tartu:** Raja 31, telefon 731 8764
  - **Pärnu:** Ristiku 1, telefon 447 3281
  - **Viljandi:** Jämejala, Pargi tee 6, telefon 435 4255
- **Psühhiaatrilist esmaabi saab ööpäevaringselt erakorralise meditsiini osakondadest (EMO):**
  - **Narva EMO:** Haigla 1, telefon 357 1795

Helista 112, kui abiga viivitamise või selle andmata jätmise tagajärg võib olla surm või püsiv tervisekahjustus.

SOTSIAALMINISTEERIUM TERVISEKASSA

Kuhu pöörduda ootamatu tervisemurega?

LISL HARRIET MIKKO

Tervisemurede puhul on sageli kõige keerulisem otsustada, kas olukord vajab kiirelt sekkumist, perearsti vastuvõttu või saab alustada hoopis kodusest ravist ja apteegis pakutavast. Perearsti nõuandetelefoni 1220 ja Confido kaugteenuste üksuse juht dr Merit Rahnik andis ülevaate, millal ja milliste muredega saab liinile helistada.

Millist nõu saab perearsti nõuandeliinilt?

Nõuandeliin on mõeldud eelkõige kergemate ja levinumate tervisemurede puhul esmaseks nõustamiseks. „Kõnekeskuse nõustajad aitavad hinnata olukorra tõsidust ja suunavad edasi koduse raviga alustama või jätkama, pöörduma perearsti või -õe poole, minema erakorralise meditsiini osakonda või vajadusel kutsuma kiirabi," selgitas Rahnik.

Eelmine aasta vastati enam kui 261 000 kõnele ja ligi 2000 veebivestlusele, mis teeb kuus umbes 20 tuhat kõnet ja pisut rohkem kui 150 veebivestlust. Rahniku sõnul on peamised mured, millega inimesed nõuandeliini poole pöörduvad, väga erinevad. „Kõige sagedamini küsitakse nõu viirusinfektsioonide, vererõhu kõikumiste ja kergemate traumade kohta või kui on vaja abi, et pikendada hädavajalikke ravimiretsepte," ütles Rahnik. Ta lisas, et kevadel pöördutakse tavaliselt ülekaalukalt palaviku ja ülemiste hingamisteede viiruste tõttu.

Perearsti nõuandetelefoni teenused on laienenud ja nüüdsest saab abi küsida ka veebivestluse teel. Isikustatud veebinõustamist saavad kõik soovijad kasutada veebilehe 1220.ee kaudu iga päev kella 8–22. Pöördujal tuleb nõu küsimiseks end autentida mobiil-ID või Smart-ID abil.

Perearsti nõuandetelefoni 1220 juht dr Merit Rahnik.

Nõuandetelefoni teenuste puhul on oluline meeles pidada, et telefoni ega veebi teel ei diagnoosita ega ravita raskeid või pikalt kestnud haigusi. „Kui mure on püsiv või keeruline, tuleb ikkagi pöörduda oma pere- või eriarsti poole, kes saab vajadusel teha uuringuid ja määrata ravi," ütles Rahnik.

Mida teha enne numbrile 1220 helistamist?

Kõige paremini saab nõustaja aidata siis, kui sul on enne helistamist olemas mõned tervisenäitajad ja info olenevalt murest. Kui vajalik, kraadi end või abivajajat vahetult enne kõnet. Eriti oluline on see väikelaste puhul. „Hea on võimalusel mõõta ka vererõhku ja pulsisagedust ning panna tulemused kirja. Kui tarvitad ravimeid, hoia need telefoni juures, et saaksid vajadusel öelda toimeaine ja annuse," soovitas arst.

Lisaks tuleb kasuks, kui käepärast on paber ja pliiats, et koduse ravi juhised ja soovitatud käsimüügiravimite nimetused üles kirjutada. Hoia võimalusel ka oma ID-kaart või pass ligi, juhuks kui küsitakse isikukoodi.

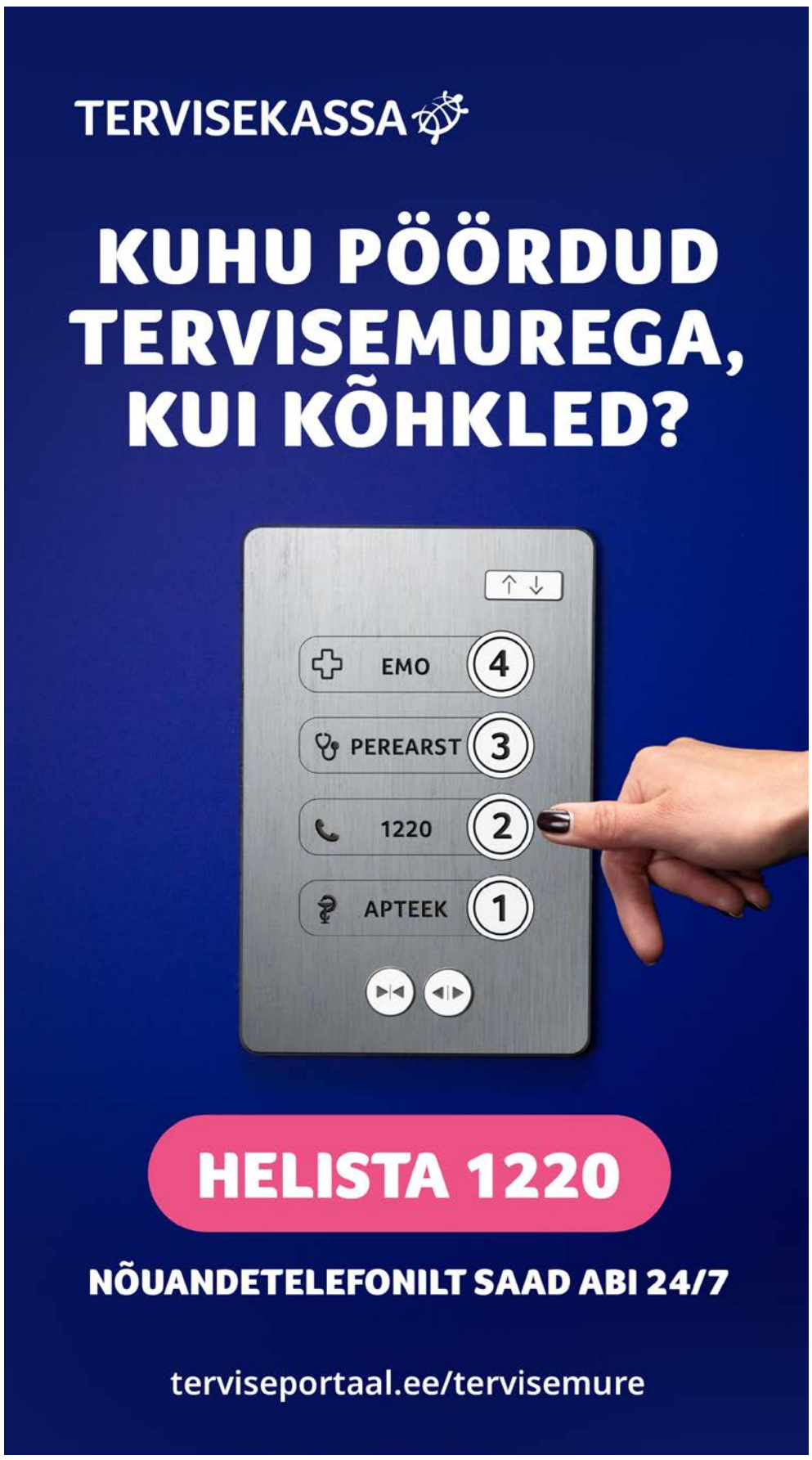
Kes ja millal kõnedele vastab?

1220 kõnekeskuses töötab üle 30 nõustaja, kes on igapäevaselt perearstid, pereõed, aga ka kiirabi või erakorralise meditsiini õed ning arstid. Kõik nõustajad on meditsiinilise hariduse ja suure kogemuste pagasiga.

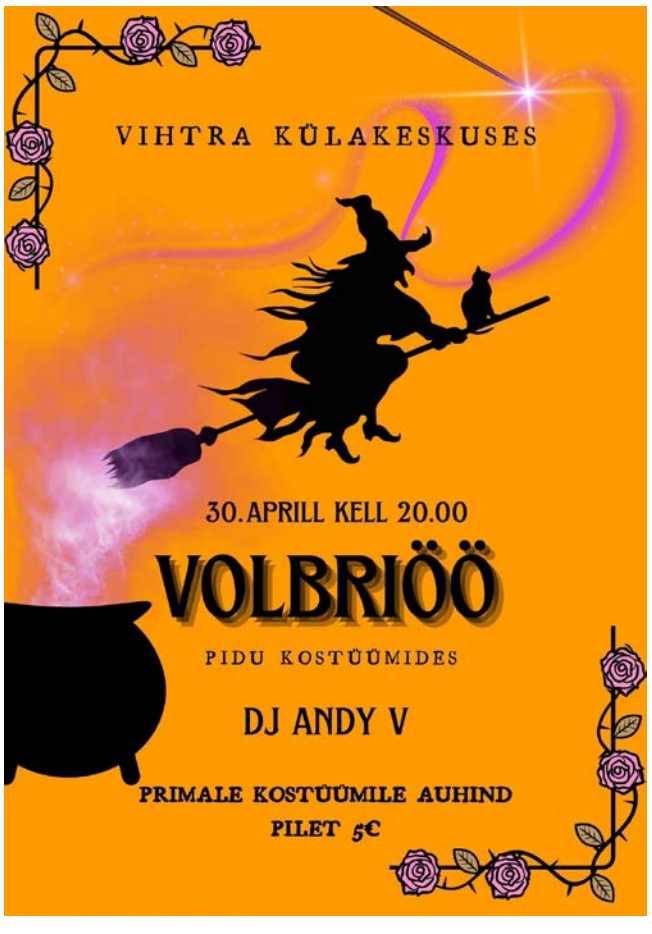
„Nõuandeliin on kõige parem viis esmase tervisenõu saamiseks, kui terviseprobleem tekib väljaspool tööaega, puhkepäevadel või riiklikel pühadel," ütles Merit Rahnik. Telefoni teel saab nõu küsida ööpäevaringselt ja vajadusel ka välismaalt helistades nii eesti kui vene keeles. Ingliskeelse nõustamise aeg on kella 9–17. Isikustatud konsultatsioon on kättesaadav argipäeviti kella 8–22 ning nädalavahetustel ööpäevaringselt.

PEREARSTI NÕUANDETELEFON

- Nõuandetelefon on kättesaadav 24/7.
- Mugav ja kiire veebinõustamise võimalus.
- Ravimiretseptide pikendamise võimalus.
- Haiguslehest teavitamise võimalus.
- Kui kõhkled, kuhu tervisemure korral pöörduda, helista esmalt nõuandetelefonile 1220.

Enne kui küsid hinnete kohta, küsi une ja enesetunde kohta

INGRID AUG
psühholoog,
Peahea nõustaja

Eksamiperioodi lähenedes ei tunne muret ja ärevust mitte ainult õpilased, kel teadmiste kontroll ees seisab, vaid sageli ka nende vanemad. Kas ta saab hakkama? Kas ta on teinud piisavalt? Mida peaks veel tegema?

Kindlasti on eksamiperioodil abiks teadlik ajaplaneerimine, sobivad õpistrateegiad, stressi maandamise tehnikad ja teisedki oskused. Nende asemel näen aga vajadust kutsuda vanemaid tähelepanu pöörama millelegi veel baasilisemale, milles oma lapsi toetada.

Võta aega ja tule kohale

Kas sa tead, mitu tundi su laps öösiti magab? Mitu korda päevas ja mida ta sööb? Kas tal on kohustuste kõrvalt aega meeldivate tegevuste jaoks, mis pakuvad positiivseid emotsioone? Kas ta liigub piisavalt? Kas tal on tähendusrikkaid ja toetavaid suhteid?

Ilmselt on paljude vanemate jaoks tuttav olukord, kus põhikooli või juba gümnaasiumit lõpetav laps veedab üha rohkem aega sõprade seltsis ja vanema küsimusele „Kuidas sul läheb?" vastab väheütleva „normaalselt" või paremal juhul „hästi". Kiirest elutempost väsinud vanem võibki jääda rahule selle ühesõnalise vastusega lootes, et ju siis on asjad kontrolli all. Noored on aga väga erinevad ja kui mõni suudabki 16-aastasena oma elu ja vajadusi meisterlikult reguleerida, siis mitmete jaoks on see veel ka hilisemas eas väljakutse.

Psühholoogina näen, kui palju mõjutab noorte tuju, õpivõimet ja head sooritust see, kui vaimse tervise vitamiinid – puhkus, toit, liikumine, suhtlemine ja meeldivad emotsioonid – on defitsiidis. On loomulik, et teismeeas laps eemaldub vanematest ja võib tunduda juba üsna iseseisev, kuid vanemana tasub siiski huvi tunda, kuidas tema lapsel nendes valdkondades läheb ja noort ka toetada.

Eeskuju ja koostöö

Olen nõustajana sageli kuulnud noorukeid oma vanemate kohta ütlemas: „Nad ei mõista mind! Nad muudkui õpetavad! Ma ei julge sellest rääkida!" Enamasti pole vanemad ju pahatahtlikud, vaid võivad muutuda oma mure ja ärevuse tõttu oma väljaütlemistes hinnanguliseks ja hakata probleemi üksi lahendama.

Oma lapsele loengu pidamise asemel võiks näidata üles uudishimu ja soovi mõista, miks lapse jaoks on midagi raske ning kaasata ta lahenduste leidmise protsessi. Murekohtade lahendamisel saab olla abiks isiklik eeskuju ja koostöö.

Näiteks, kui noor ei käi trennis ja näed, et tema füüsiline koormus on väike, kutsu ta endaga kaasa liikuma. Minge koos jalutama, ujuma, sulgpalli mängima või mis iganes liikumine teile sobib. Treening aitab lisaks füüsilisele vormile parandada ka vaimset heaolu – tõstab tuju ja leevendab stressi.

Regulaarne toitumine on paljudele väljakutseks. Õppida ja keskenduda on tühja kõhuga aga keeruline. Jälgi, millised on teie hommikud. Kui ärkamine jääb viimasele minutile ja hommikusööki ei jõua süüa või varahommikul kohe ei taha, toeta oma last sellega, et tal oleks toit, mida kooli kaasa võtta, et energiatase ei kukuks.

Sama on ka lõunasöögiga. Mitmed noored ei söö koolis lõunat ja kui selles osas lahendust ei leia, võiks hurjutamise asemel koos läbi mõelda, mida laps koolilõuna asemel süüa võiks. Poest ostetavad saiakesed ja suhkrurikkad joogid saab asendada kodust kaasa võetud mitmekesisema lõunasöögi ja puhta joogiveega.

See, et noored magavad koolipäevadel liiga vähe, on samuti teada probleem. Kui see on ka sinu lapsega nii, siis tehke koos plaan, kuidas ta saaks vajalike kohustustega valmis enne uneaega. Võib-olla on tegevusi, millest saab mõneks ajaks loobuda?

Loo ka ise eeskuju sellega, et lülitad vähemalt tund aega enne magama minekut ekraanid välja ja ei jäta oma toimetusi öötundidele. Uneaeg võiks saabuda õhtul hiljemalt üheteistkümne ja südaöö vahel, kui hommikul on vaja seitsmest ärgata.

Olgugi, et sinu laps võib eelistada perega suhtlemisele sõprade seltskonda, paku siiski võimalust osaleda ühistes tegevustes, olgu need siis õhtused lauamängud, ühised väljasõidud või üheskoos söögi valmistamine. Koos meeldivate tegevuste tegemine loob lähedust ja positiivseid emotsioone.

Nooruki autonoomia

Soovis oma last aidata ja kaasata tuleb kindlasti silmas pidada tema autonoomiat. Kui noor ei taha sinuga jalutama tulla, tuleb seda aktsepteerida. Küll aga võiks siis temaga arutada, mil muul moel ta saaks piisavalt liikuda, mida ta selleks vajab ja kas sina saad teda selles kuidagi toetada.

Mõnikord soovivad noored neid teemasid arutada erapooletu inimesega. Peaasi.ee pakub 12–26-aastastele noortele tasuta Peahea nõustamist, kus saab kõik eelmainitud teemad fookusesse võtta. Lisaks saab õppida ka erinevaid oskusi, näiteks kuidas mõista ja juhtida oma meeleolu ja ärevust või kuidas lahendada probleeme.

Kui hoiame oma baasvajadused heas tasakaalus, saame sinna peale laduda ka uusi teadmisi ja oskusi ning tulla paremini toime stressirikaste olukordadega, nagu seda eksamiperiood kindlasti on.

VAIMSE TERVISE NOORTE-NÕUSTAMINE PEAHEA

Kui lapsevanem on lapse pärast mures, kuid ei tea, kuidas teda aidata, siis võiks abi saamiseks pöörduda Peahea nõustajate poole, kes koos noorega arutlevad, mis on peamised murekohad ja ühiselt tehakse plaan edasiste abisammude osas.

Peahea nõustamine on suunatud 12–26-aastastele noortele, kes tunnevad, et neil on vaimse tervisega probleeme, näiteks meeleolu alanemine ja kõikumine, ärevus, keskendumisraskused, motivatsioonipuudus.

Peahea nõustamine on tasuta. Nõustamisele saavad registreeruda noored üle Eesti noustamine.peaasi.ee/noored.

Psühholoog Ingrid Aug.

PÄRNU-JAAGUPI RAHVAMAJA

KOHTUMISÕHTU

KINDRAL
MARTIN HEREM

13.mail algusega
kell 19.00

Järvakandi poisist Eesti
Kaitseväe juhatajaks

Modereerib Raul Peetson

Tasuta

PÄRNU-JAAGUPI RAHVAMAJA

Mälumängu
finaal
22.mail

algusega kell
18.00

PÄRNU-JAAGUPI RAHVAMAJA

VABA LAVA

Külla tuleb Cätlin Mägi,
kes annab kontserdi ning viib
läbi parmupilli õpitoa

12. mail kell 18.00

Teile
toimetatakse kohale
kontsertetendus:

KAISA
LING

RENE
PAUL

RÄND
PRASSING

SUUR EESTI
TUUR

Kõrgendatud
meeleolud

Joovastavad
joogid

Etenduse saab kätte:
17.05 Vändra Kultuurikeskus 19:00

Saatja aadress:
kaisaling.ee

Kulmuhooldus
töötuba

Salongi tasemel kulmud igapäev!
Kingituseks kaasa igale osalejale kingikott vajalike toodetega.

- Kulmude kujundamine ja vormimine (näo järgi)
- Kulmutoonimine ja pigmentide valik
- Kulmude vahatamine ja kitkumine
- Koduhooldus ja soovitused pärast protseduuri

09.05.2026 kell 12:00
Vändra kultuurimaja
Osalustasu 40€
Kohtade arv piiratud - registreeru kohe!

Registreerimiseks helista
55913121
või saada meil
beautybyeggely@gmail.com

Vändra Kultuurimaja Teatristuudio etendus

Janno Puusepp

KUI KÕLAB KOPUTUS

15. mail kell 19 Vändra Kultuurimajas

Lavastaja Margit Kadak

Osades: Viljar Rand, Piret Sults, Sirje Raaga, Sirvi Laos
Veljo Rand, Markkus Pärnsein, Mariandra Rõõmusaar

Situatsioonikomöödia kahes vaatuses.
Avatud ka puhvet!

PILET 10 €

SUVEPIDU SUUREJÕEL

rahvamaja hoovis

Laupäeval, 11. juulil 2026 kell 19.00

Laval HELLAD VELLED

Piletid mais15€, juunis 19€, juulis 23€
müügil Piletilevis, rahvamajas
ja 1 tund enne algust kohapeal

Alla 12.a. k.a tasuta

Kohapeal toitlustus

Vändra Kultuurimajas

SELTSKONNAKLUBI
“ELURÕÕM”
PEOÕHTU

28. mail

kell 18.00

Esinevad Vändra Muusika- ja
Kunstikooli õpilased

Tantsuks mängib
Harli Maanus

Osaluspanus 5 €

Uduvere kirikus
13. juunil
kell 18

Veljo Tormis
VADJA PULMALAULUD
sarjast “Unustatud rahvad”

Kammerkoor Flora
Karmoškad
dirigent Kaie Juurma

Liilia retk toimus neljandat korda

**LEIU LEPIK,
AIRE RETSNIK,
AIRIN LAASMA**
võistluse korraldajad

Liilia retkel osalejad lõpujooksul... FOTO: MARGIT KAUR

...militaarajaloo keskuses Seljal... FOTO: LEIU LEPIK

...ja Tootsi turbatehases. FOTO: MARGIT KAUR

Neljandat korda peetud Naiskodukaitse patrullvõistlus Liilia retk toimus sedapuhku 11. ja 12. aprillil Tori ja Põhja-Pärnumaa valla aladel.

Liilia retk on loodud selleks, et tutvustada naistele patrullvõistluse kontseptsiooni, innustada nendel võistlustel osalemist ning äratada huvi matkatarkuste ja üleelamisoskuste omandamise vastu. Võistlus on mõeldud täisealistele naiskodukaitsjatele. Üks võistkonna liige võis olla kaitseliitlane, kodutütar (vähemalt 15-aastane) või organisatsiooniväline inimene.

Sel aastal tuli võistlusele kokku lausa 14 võistkonda üle Eesti – Tartust, Saaremaalt, Alutaguselt, Tallinnast ja mujaltki. Kaks päeva veedeti imelise ilmaga looduses, kus pandi proovile nii vastupidavus kui ka oskused. Võistluse jooksul tuli läbida 16 kontrollpunkti ning kogu distants moodustas ligi 55 km. Retk algas Tori lasteaia hoovist ning viis läbi lookleva raja Vändrasse. Peatused tehti Seljal, Tootsis, Ünnastes ja Pärnjõel. Lõpujooksu oli kõigil huvilistel võimalus jälgida Vändra pargis.

Kontrollpunktides tuli osalejatel täita erinevaid ülesandeid – alates veepäästest kuni droonide lennutamiseni. Tänu koostööpartneritele saime kasutada põnevaid asukohti, et ülesanded veelgi erilisemaks muuta. Näiteks Pärnumaa militaarajaloo keskus Seljal, kus meie käsutuses oli autentne metsavendade punker. Tänusõnad keskuse juhatajale Kristjan Bachmanile.

Lisaks saime kasutada Tootsi turbatehast, mis väikeste tehniliste vahenditega muudeti veelgi erakordsemaks. Aitäh Ats Paberitsile vahendite eest ja Priit Ermile ning Kalev Kaljustele, et asukohta kasutada lubasite ning võistkondade esindajatele tehases huvitava ekskursiooni tegite.

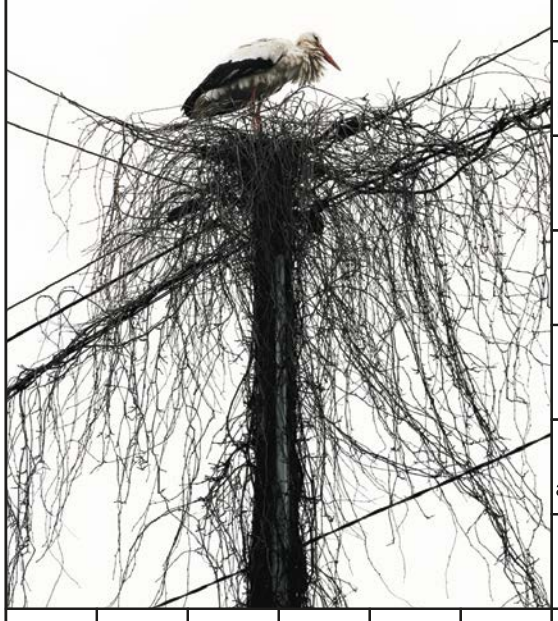
Peale eelnimetatute aitasid võistluse õnnestumisse kaasa Naiskodukaitse Pärnumaa ringkonna liikmed, Kodutütarde Pärnumaa ringkonna liikmed ja Kaitseliidu Korbe malevkonna liikmed, Taali vabatahtlik päästekomando, Lääne politseiprefektuuri merepääste- ja piirikontrolligrupp, MTÜ Kolm Küla, Eesti Punane Risti Pärnumaa selts, Tori lasteaed, Põhja-Pärnumaa vald, Vändra kultuurimaja, Värska Originaal, Endla teater ja Magaziin. Suur tänu ka kohalikele elanikele ja maaomanikele mõistva suhtumise eest.

Tänavuse võistluse võitis võistkond „Harju rajud” Naiskodukaitse Harju ringkonnast. Teise koha saavutas võistkond „Visad neiud” Kodutütarde Pärnumaa ringkonnast ning kolmanda koha võistkond „Paneme LõPõNõ, Vä?” Naiskodukaitse Tallinna ringkonnast.

Järgmisel aastal on ees ootamas juba viies Liilia retk ning korraldajatena ootame, et saaksime teha juubeliaastale kohaselt meeleoluka ning erilise üllatusterohke võistluse.

Foto: Pexels

See on täpselt õige koht, kuhu ma ehitan oma perele .....!

	Eliit	Endine põllumajandusminister, eesnimega	Pikkade kõrvadega loom	Rootsi kroon	Sama heli kiire kordumine	Uudisteagentuur	Armastatu	Omapäi	Pikk ja kitsas süvend	Rõiva suuruse täht	Vanus	Samuti	Bussifirma	Seade tuumajaamas	Väike vingerdis
Ettevõtlik talu Põhja-Pärnumaal →															
Suusataja, in + nimi →										USA arvutigeenius **Ehe**	→				
Palju kaaluv →						Väejuht Vabadussõjas **Kole** →						Küsisõna **Luuletaja** →			
Silmipimestavalt hele →				**Millal?** Sidesõna →				**2 × täht** Kirikutegelane →			Sportmäng **Silmahaigus** →				
									Kunstikõrgkool →				**Tükki** Riik Aafrikas →		
Arvutil on ...-aadress →			**Sõõrd** Pindalaühik →							**Toataim** Alevik Jõgevamaal →					
Mowgli sõber →				Ott Tänak **Linn Itaalias** →			Näitleja, eesnimega **Imemine** →								Töö eest saadav raha
	Shakespeare'i tegelane	Tegevus koolis	British Telecom	Teleris esitatav	Vallas tegutsev naiskoor	Saksa keele artikkel Kirjanik ... Maran **Loomasöödt** →					**Arseen** Voltamper →			**1000 kg** Kohitsetud täkk →	
Vallas tegutsev näitering →							Kala elundid **AÜE emiraat** →					Terav metallvarras **Lausa** →			
Proviisor →								Etendus lastele **Lahti tegev** →							
Meie →			**Kihnlase kampsun** Endine spordireporter →				Lapsuke „Nukitsamehes“ →			Järv Elvas **Orjus** Piirkond →		Koos esinevad kaks muusikut →			
Munade suurus →		Looma elukoht **2 × täht** →				Kosmeetikafirma **Mister** →				Muusikariist **Moes** →					Öökulli häälitsus
Metall →						Spinningunöör **...-gripp** →							Jumal, ladina k →	**Nr 1 ristsõnad** nutigrupp.ee	
Näitleja, nimi + eesnimi →								Abikaasa õde →		Paunaga täht →				Kaunviljad →	

Hea lugeja! Ootame ristsõnavastuseid toimetuse e-posti aadressil ristsona@pparnumaa.ee või posti teel aadressil Pärnu-Paide mnt 2, Vändra alev, Põhja-Pärnumaa vald, Pärnu maakond, 87701. Palun märkige ristsõnavastuse juurde oma kontaktandmed, et saaksime loosiõnne korral teiega ühendust võtta. **Vastuseid ootame hiljemalt 20. mail 2026.** Õigesti vastanute vahel loosime välja Põhja-Pärnumaa valla sümboolikaga meeneid.

Eelmise ristsõna õige vastus oli: EI MUUTU JÄNESEKS. Loosiõnn naeratas Anne Kuusikmaale, kes võitis Põhja-Pärnumaa sümboolikaga kohvitassi.
Võtame võitjaga ühendust.

Puurkaevud
Maaküte
Veesüsteemid
Biopuhastid
Septikud
Mahutid

Puurvesi PUURKAEVUD

KONTAKT
www.PUURVESI.ee
Info@puurvesi.ee
+372 5566 2032
+372 5569 4310

Katusehooldus.ee
KATUSED KORDA
KATUSTE PESU JA VÄRVIMINE
Küsi hinnapakkumist!
5550 9476
info@katusehooldus.ee
katusehooldus.ee

SILMADE KONTROLL JA PRILLIDE MÜÜK
HINDPERE OPTIKA
12. mail alates kella 10
PÄRNU-JAAGUPI
RAHVAMAJAS
Eelregistreerimine (kella 9–16)
telefonil 5323 2454.
➢ kuivasilmatest
➢ silmarõhu mõõtmine
➢ optilised päikeseprillid
EESKUJULIK ETTEVÕTE 2018
Kontroll 25€ , prilliostjale TASUTA

SÜNDMUSED Vändra kultuurimajas

2. mail kell 11.00 53. Vändra maraton.

4. mail kell 19.00 Rakvere teatri etendus „Kõik on jokk, proua minister". Piletid 24/21 € Vändra kultuurimajas, Piletilevis ja Piletimaailmas.

8. mail kell 18.00 Vändra gümnaasiumi kevadkontsert.

9. mail kell 12.00 kulmuhoolduse töötuba.

10. mail kell 12.00 laste 49. laulukontsert „Vändra värvuke". Esinevad Vändra lasteaia lapsed.

15. mail kell 19.00 teatristuudio etendus „Kui kõlab koputus". Lavastaja Margit Kadak. Pilet 10 €. Avatud puhvet.

17. mail kell 19.00 rändprassing: Kaisa Ling ja Rene Paul. Kontsertetendus täis huumorit ja head muusikat. Piletid Fientas 20/25 €, kontserdipäeval 25/30 €.

23. mail kella 7–14 Vändra kevadlaat. Korraldaja Vändra naisselts. Info Eha Tamm, tel 5557 7415.

28. mail kell 18.00 seltskonnaklubi „Elurõõm" peoõhtu. Esinevad Vändra muusika- ja kunstikooli õpilased. Osaluspanus 5 €.

6. juunil kella 11–17 Põhja-Pärnumaa festival.

6. juunil kell 18.00 suvepidu. Piletid suvepeole Piletilevist ja kultuurimajast.

Jälgi Vändra kultuurimaja Facebooki või www.vandrakultuurimaja.ee.

KINO Vändra kultuurimajas

Kino pileti hind 6 €; õpilane, pensionär 5 €.

Pühapäeval, 24. mail

Kell 16.00 „Villased detektiivid" (komöödia, kogupere).
Kell 19.00 „Hulljulge rööv" (märul, põnevik, krimi).

Kinokavas võib tulla muudatusi!

Jälgi Vändra kultuurimaja Facebooki või www.vandrakultuurimaja.ee

EELK Vändra Martini kirikus

Jumalateenistused pühapäeviti 11.00.

Õpetaja Ants Kivilo, tel 5396 0574.

Diakon Hanno Saks, tel 525 0655.

Pärnu-Jakobi kirikus

3. mail	14.00	jumalateenistus.
10. mail	14.00	jumalateenistus.
17. mail	14.00	jumalateenistus.
24. mail	14.00	nelipüha jumalateenistus.
31. mail	14.00	kolmainupüha jumalateenistus.

Leerikooliga liitumiseks võtke palun ühendust koguduse õpetaja Kristiina Jõgiga telefonil **5300 7075.**

Koguduse kantselei on avatud K, N kella 10–16.

Hingehoidja vastuvõtt eelregistreerimisega **R kella 10–16** (telefon 5645 4310).

Koguduse arvelduskonto SEB EE381010902014020009.

Kogudus kogub annetusi kirikuaia sillutise taastamise toetuseks. Avatud on eraldi arveldusarve SEB EE071010220287080228.

Koos hoiame kiriku avatuna!

KUULUTUSED

Puude hooldus ja ohtlike puude raie. Tel 5858 8730.

Korstnapühkija Kalev. Telefon 552 2759.

Müüa aiamaa-elamumaa (788 m²) Vändra alevis Õuna tn 9. Katastritunnus 93101:001:0189. Info tel 504 8211.

Müüa elamumaa Vändra alevis Pärnu-Paide mnt 31. Kinnistul on olemas elekter, vesi ja kanalisatsioon. Katastritunnus 93101:002:0093. Info tel 504 8211.

KPEKATUSEPESU.EE Katuste pesu ja värvimistööd, fassaadide pesu ja värvimine, aedade pesu ja värvimine, katuste parandus, rennide puhastus, korstnapitsitööd, paigaldame katuseredeleid, vahetame vihmaveerenne ning renoveerime katuseid ja hooneid. Meil on töökogemust üle 16 aasta. Meiega saab ühendust tel 5638 8994, kpe.kpe@mail.ee või Facebookis K.P.E OÜ.

Eterniidi ja profiilplekiga katusetööd. Puitfassaadide soojustamine ja viimistlus. Kortermaja trepikodade renoveerimine. www.miltongrupp.ee, tel 5352 9476.

Eripedagoog-õpetaja toetab lasteaia- ja põhikoolilaste arengut. Tajud, tähelepanu, mälu, mõtlemine, keel ja kõne (eesti keel), matemaatika, loodusõpetus, bioloogia, füüsika, keemia. Vändras kodukontoris või lapse kodus (30 €/tk + 0,5 €/km). Tel 5560 6391, andra.sinimets@mail.ee, FB-s Andra Sinimets.

Müüa hobusõnnikut, pakitud 100-l kottidesse. Allapanu saepuru või turvas. Tel 516 1296.

Kogun kinniseid suitsupakke, suitsuplokke ja tuletikkude suveniirkomplekte. Tel 5394 1491.

Siseviimistlustööd: pahteldamine, värvimine, tapeetimine, väiksemad krohvimistööd. Tel 5693 4602.

Mälestame

AIDA KÄÄRIK
2. II 1930 – 10. IV 2026

PEETER LUIK
19. X 1935 – 1. IV 2026

TIIU TARLAP
23. IX 1940 – 20. IV 2026

ENN-JAAK SEPANDI
9. IV 1939 – 12. IV 2026

REET MÄEARU
30. IX 1941 – 30. III 2026

ANDRES KIVIMÄE
25. VII 1957 – 30. III 2026

VIRVE JÜRISSON
1. VII 1943 – 12. IV 2026

OLGA TOOME
11. VII 1929 – 11. IV 2026

LUULE PALK
13. III 1961 – 24. III 2026

Mälestame kauaaegset aiandusseltsi liiget

KARL PIHLAKUT

ja avaldame kaastunnet omastele.

Vändra aiandusselts

Avaldame lähedastele sügavat kaastunnet

ANDRES KIVIMÄE

kaotuse puhul.

Korteriühistu Vana 39

Avaldame lähedastele siirast kaastunnet

VIRVE JÜRISSONI

surma puhul.

Mälestab Olustvere agronoomia 42. lend.

Avaldame kaastunnet Maiale

TÜTRE

surma puhul.

Vihtra eakate klubi

Õnne ja tervist, sünnipäevalapsed!

2026. a MAIKUU SÜNNIPÄEVAD:

LINDA LILLEVÄLI	1. V	94
MAI-EDIT MARDISTE	5. V	93
ELVI KIVIMÄE	16. V	93
ANU MURRO	25. V	92
KLAVDIYA PLATONOVA	2. V	90
MILVI KARU	11. V	90
NAIMA REINSALU	17. V	90
AINO JÜRISSON	24. V	90
MAIA PAULMANN	1. V	85
HELMI ROOSMA	7. V	85
ALMA TÕNTS	12. V	85
MAIRE FELDMANN	13. V	85
TIIU LING	20. V	85
JAAK TIIRMAA	21. V	85
ANTS OSKAR	23. V	85
EVI LIINSOO	27. V	85
LEILI OSULA	28. V	85
MAIE METSLA	1. V	80
ELLE TAMMOJA	5. V	80
HELVE PAUSKAR	6. V	80
HEIDI UMBSAAR	8. V	80
ANNE ALGO	14. V	80
ARVI KARU	15. V	80
ENN KUTTI	16. V	80
MAIE VILJAKAINEN	27. V	80
EVA KÄGU	15. V	75
ENE TÕKKE	15. V	75
VIIVI PRIVITS	16. V	75
MARJE KRITT	17. V	75
LIIVI EIER	22. V	75
ANDRES MORS	22. V	75
TIIU LINDMA	23. V	75
EHA JURO	27. V	75
VLADIMIR MAKSIMENKO	31. V	75
GUNNAR JAAKSON	4. V	70
LEMBIT KULLASEPP	4. V	70
HANS PÕDER	7. V	70
TIIA LEPLA	16. V	70
HELE UGODNIKOVA	17. V	70
AIN LAANEMETS	21. V	70
ÜLO VALGE	26. V	70
KARIN LEVAND	27. V	70
REGINA LEHTPUU	30. V	70

Sündis maailma väikene ime,
sai endale päris nime,
oma päikese, tähe ja tee,
paikse paiga kahe südame sees...

Õnnitleme lapse sünni puhul!

Kadri Alamaa ja Kaivo Reimetsa perre sündis 17. märtsil tütar Klaudia Reimets.

Külli ja Rauno Karitsa perre sündis 7. aprillil poeg Roven Karits.

Camille Edelweiss Lucase ja Ryan Brett Lucase perre sündis 13. aprillil poeg Sullivan Hughes Lucas.

Ethel ja Madis Koidu perre sündis 17. aprillil poeg Theodor Koit.

VALLA TEATAJA Hind 1 €

Põhja-Pärnumaa valla väljaanne.

Reklaame, teateid ja kaastöid ootame **20. kuupäevani e-posti aadressile ajaleht@pparnumaa.ee.**

Toimetusel on õigus vajadusel kaastöid lühendada ja redigeerida.

Küljendus: Ain Kivilaan, teabespetsialist, tel 5373 0534.

Trükk: Hansaprint OÜ, www.hansaprint.ee

